Hayat

SAYI: 1
1 OCAK 1961
125 KURUŞ

Bu sayıda hediye:

6 renkli ve altın yaldızlı 1961 duvar takvimi
ve
yine 6 renkli bir Atatürk tablosu

TASARRUF SAHİPLERİNE

4 SUAL/4 CEVAP

2 ay ara ile yapılacak 2 büyük çekilişte en fazla ikramiye veren banka hangi bankadır?	Türkiye İş Bankası, 30 Aralıkta 3 Milyon ve 7 Martta 2 Milyon olmak üzere, arka arkaya yapacağı 2 büyük çekilişte, cem'an 5 milyon liralık ikramiye dağıtıyor
2 ay ara ile en fazla hesap sahibine ikramiye veren banka hangi bankadır?	Türkiye İş Bankası, senesonunda ve yeni yılın ilk çekilişinde cem'an 16.993 talihliye 55 Apartman Dairesi ile 2.800.000 lira tutarında para ikramiyeleri veriyor.
2 ay ara ile yapılacak 2 büyük çekilişte en fazla sayıda büyük ikramiye veren banka hangi bankadır?	Türkiye İş Bankası, 30 Aralıkta: 1 hesap sahibine 6 daireli Apartmanın tamamını, 1 hesap sahibine 3 daireli Apartmanın tamamını, 26 hesap sahibine 26 Apartman Dairesi, 4 adet 100.000 lira, 4 adet 50.000 lira, 15 adet 5.000 lira ve 7 Martta: 1 hesap sahibine 6 daireli Apartmanın tamamını, 14 hesap sahibine 14 Apartman Dairesi, 2 adet 100.000 lira, 50 adet 5.000 lira olmak üzere 2 çekilişte cem'an 118 Büyük İkramiye dağıtıyor.
2 ay ara ile yapılacak 2 büyük çekilişte 3 Apartmanın Tamamını veren banka hangi bankadır?	Türkiye İş Bankası, 30 Aralıkta 1 hesap sahibine Ankarada, Kavaklıderede bulunan 6 daireli bir Apartmanın tamamını, aynı çekilişte bir hesap sahibine Bahçelievlerde bulunan 3 daireli bir Apartmanın tamamını... 7 Mart çekilişinde de gene bir talihliye Çankayada bulunan 6 daireli muhteşem bir Apartmanın tamamını veriyor.

Yukarıdaki sual ve cevapları lûtfen iyice tetkik ediniz. Tasarruflarınızı en iyi şekilde değerlendiren Bankanın gene İş Bankası olduğunu göreceksiniz.

FAAL d - 678

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyeti

Bu mecmua «Basın Ahlâk Yasası» na uymağı kabul etmiştir.

BİR YILBAŞI KOMPOZİSYONU

HAFTALIK MECMUA

YIL: 5 SIRA No.: 221
SAYI: 1 CİLT: 1 1961

SAHİBİ: Şevket RADO
Telefon: 22 52 50

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ:
Hikmet Feridun ES
Telefon: 22 29 19

YAZI HEYETİ:
Sadun Altuna, İbrahim Çamlı, Fikret Arıt, Hikmet Andaç, Renda Poğda, Orhan Tahsin, Kemaleddin Tuğcu, Turgut Etingü, Adnan Erim, Muallâ Bayraktar, İhsan Tayşılı, Turgut Bıçakçıoğlu.
Resim: Ayhan Erer. **Fotoğraf:** Suavi Sonar, İnal Tengizman, Erol Dernek, Necdet İşler.
Ankara Bürosu: Ulus Meydanı, Hükümet Cad. No. 1, Kat 5. Yılmaz Çetiner, Foto Ozan Sağdıç. Telefon: 14445.
Ajanslar: Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres.

BU SAYIDA MESUL MÜDÜR:
Sadun ALTUNA

TELİF HAKLARI:
Neşrettiğimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Gönderilen yazı ve resimler basılsın veya basılmasın iade edilmez.

BASILDIĞI YER:
Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi, Divanyolu Türbedar sokak No: 22 İstanbul. **Santral:** 22 48 88

MUHASEBE VE ABONE:
Telefon: 27 49 52 Cağaloğlu, Çatalçeşme sokak, Aydınlık Han, Kat 2.

İLÂNLAR:
Türk Basın Birliği Resmî İlânlar Limited Ortaklığından verilen, tekniğimize uygun her türlü ilân alınır.

ABONE ŞARTLARI:
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.
Yabancı memleketler için 100 T. Lirası karşılığı (âdî posta ile)
Yıllık : 11 $ veya 4 £
6 Aylık : 5.50 $ veya 2 £
Kıbrıs'ta satış fiatı: 100 mil
Hayat mecmuası yabancı memleketlerde Dolâr olarak 15 Cent'e, İngiliz Lirası olarak 1 Shilling'e veya bunların karşılığı olan fiatla satılır. Abone olmak istiyenler yukarıda yazılı Dolâr veya İngiliz Lirasını T. C. Merkez Bankası vasıtasiyle adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alırlar. Uçakla gönderilecek abonelerden uçak posta masrafı ayrıca tahsil edilir.

BELÇİKA KIRALI EVLENDİ

1960 yılının son iki haftası bütün dünyada facialarla geçti. Bu arada dünyanın ilgisini çeken tek mutlu olay kıral Baudouin'in düğünü oldu.

Kıralın düğününde bilhassa Prenses Margaret göze çarpmaktaydı. Prenses ve kocası Anthony Armstrong - Jones, Brüksel hava alanında Baudouin'in kardeşi Prens Albert ve karısı Prenses Paola tarafından karşılanmışlardır. Resimde Prenses Margaret, Prens Albert ve Prenses Paola görülüyor...

Kıral Baudouin ve Belçikalıların yeni kıraliçesi Dona Fabiola dini evlenme töreninden sonra Brüksel'deki Saint - Gudule Kilisesinin önünde. Sağda arka tarafta Kıralın üvey kızkardeşleri Prenses Marie - Esmeralda ve Prenses Marie - Christine görülmektedir. 32 yaşında bulunan Fabiola Mora Kontu ve Casa Riera Markisi Don Gonzalo'nun kızıdır...

Saint - Gudule Kilisesindeki evlenme töreninden sonra Brüksel'deki saraylarına çekilen yeni evlilere halk büyük tezahürat yapmıştır. Sarayın önünden ayrılmamakta ısrar eden kalabalığın arzusu üzerine Kıral ve Kıraliçe balkona çıkarak vatandaşlarını selâmlamışlardır. Resimde Fabiola zevci Kıralın koluna girmiş olarak görülüyor...

HAYAT'TAN FOTOĞRAFLAR

BÜTÜN TÜRK MİLLETİNİN NEFRETİNİ UYANDIRAN HÂDİSE

İskenderundaki Atatürk heykelinin menfur eller tarafından dinamitle parçalanması bütün yurtta infial uyandırmıştır. Başta İskenderun ve İstanbul olmak üzere birçok şehirlerde gençlik mitingler yaparak Atatürk anıtları önünde toplanmış, «Atamızın izinde» olduklarını belirterek and içmişlerdir. Bütün Türkiyeyi teessür içinde bırakan bu olay üzerine Başkan Cemal Gürsel üç Millî Birlik Komitesi üyesi ile İskenderun ve Hatay halkına bir mesaj göndermiştir. Üstte ve yandaki resimlerde bu menfur harekete karşı gençliğin şiddetli tepkisini gösteren sahneler görülüyor. Bu sayımızda orta sahifelerimizde Atatürk'ün Ankaraya ilk defa gelişinin 41 inci yıldönümü dolayısiyle, bu tarihî olayla ilgili bir tabloyu sunuyoruz.

DEFİLE — Geçenlerde Çatı'da İlham Gencer'in refakatinde bir şapka defilesi yapılmıştır. Üstte bu defilede hazır bulunanlardan bir grup: Soldan sağa doğru Bayan Parker, Elvin Mete, Sevim Baban, Faize Özbalkan, İlham Gencer, Ayten Gencer ve Şükriye Atav. Solda A. Gencer ve Gencer orkestrası görülüyor.

MEYVA GÜNÜ — Osmanbeyde Özel Devrim Okulunda her yıl bir meyva günü tertiplenir. Bir gelenek haline gelen bu güzel günde bütün öğretmenler ve öğrenciler hep bir arada neşeli ve mutlu dakikalar yaşarlar. Bu yıl da Meyva Günü okulun binasında aynı samimiyet ve canlılık içinde kutlandı, öğrencilere meyvalar ikram edildi.

Gelecek sayımızla beraber

HARİTANIZI ALINIZ...

Hayat, gelecek sayısından itibaren üç haftada tamamlanmak üzere okuyucularına 50 x 100 boyunda büyük ve nefîs bir Türkiye duvar haritası hediye ediyor. Bu güzel haritanın ilk paftasını gelecek hafta Hayat mecmuasında bulacaksınız.

Erensü ve Emrealp

27 mayıs sabahı İstanbul Belediye Başkanlığına getirilen Tuğgeneral Şefik Erensü, yeni bir göreve tâyin edildi. Paris Nato Kara Kuvvetleri Komutanlığında Türkiyeyi temsil edecek (yukarıda). 27 mayıstan sonra İstanbula tâyin edilen ilk sivil Emniyet Müdürü Nevzat Emrealp (aşağıda) çeşitli görevlerde başarı kazanmış bir idarecidir. Emniyet Başmüfettişliğinde, Sivas ve İzmir Emniyet Müdürlüklerinde bulunmuştur. Evlidir.

NEGÜS — Avrupa ve Amerikada bir iyi niyet seyahatine çıkmış olan Habeşistan İmparatoru Haile Selasiye memleketinde çıkan karışıklık üzerine Adis-Abeba'ya dönmüş ve duruma hâkim olmuştur. Yukarıda Negüs'ün son resimlerinden biri görülüyor.

ŞU BASKINI

İngilterede Bath şehrinde sağnak halinde yağan devamlı yağmurlar Avon nehrinin de taşmasına sebep olmuş ve şehrin sokakları göller haline gelmiştir. Resimlerde yağmurların başlangıcı sırasında dolaşan insanlar ve zevkle sularda yüzen kuğular görülüyor.

YENİ SENEYE GİRERKEN

Sohbet KÖŞESİ

YAŞAMAK, zaman zaman ne kadar sıkıntılarla, üzüntülerle dolu olursa olsun, güzel bir şeydir. Fırsat düştükçe söylüyorum: Dünyaya gelmiş olmak bizler için bir talih eseri, bir lûtuftur. Eğer dünyaya gelmemiş olsaydık bu harikulâde âlemi görmiyecek; güneşi, yıldızları, ağaçları, kuşları, sevdiğimiz insanları tanımamış, bunlardan zaman zaman aldığımız emsalsiz zevklerden mahrum kalmış olacaktık. Bizlere bu derece güzel şeyleri görüp tatmak imkânını bahşettiği için Cenabı Hakka ne kadar şükretsek az değil midir?

Ama bu arada sıkıntılar, üzüntüler de varmış, zahmetler çekiyormuşuz. Kendimizi anlatmakta, derdimizi dinletmekte müşkülâta uğruyormuşuz. Dünya bizim istediğimiz gibi dönmüyor, hâdiseler arzu ettiğimiz şekilde cereyan etmiyormuş. Ne gam! Zaten yanlış olan, bizi dertli eden de dünyayı bu mânada anlamaktır. Biz, koskoca dünya için ehemmiyetsiz mahlûklarız. Karıncanın emelleri, düşünceleri, gayeleri bizim için ne kadar umursanmıyacak bir mesele ise, bizim emellerimiz, düşüncelerimiz, gayelerimiz, heveslerimiz de tabiat için o kadar küçük, değersiz bir şeydir. Fert olarak tabiat karşısındaki küçüklüğümüzü, kudretsizliğimizi unutup dünyayı istediğimiz gibi döndürmiye kalktığımız zaman bahtsızlığı üzerimize çekmiş, kendimizi perişanlığa mahkûm etmiş oluruz.

Fakat bütün bunlara mukabil tabiat bize, bizim bu nâçiz, bu çelimsiz varlığımıza öyle bir kuvvet bahşetmiştir ki tabiat kanunlarına karşı gitmek çılgınlığına tutulmadığımız zaman, aklımızı yerinde kullandığımız, ihtiraslarımızı gemlemeyi bildiğimiz, herkes için iyilik düşündüğümüz zaman emsalsiz zevkleri tatmak imkânını da bulabiliyoruz; zorlukları yenebiliyoruz; felâketleri önleyebiliyoruz; dünyada elde edilebilecek refah ve saadete kavuşabiliyoruz. İşte yeryüzünde bizim emelimiz sadece bundan ibaret olmalıdır.

İnsan hayatında bir sene bazan bütün bir ömürdür; bazan da hiçbir şey değildir. Arkanıza dönüp bir bakınız: 1960 senesi ne kadar çabuk, fakat bizim için de, dünya için de ne büyük hâdiselerle dolu olarak geçti. Bunları gözünüzün önünde sıralarsanız bu kadar büyük hareketlerin bir sene içine sığmış olmasına şaşarsınız. Biz bir seneyi ne kadar küçümsersek küçümseyelim kendi hayatımız için de, her sene, büyük hâdiselerle dolu olarak geçip gitmektedir. Biz bir seneyi ehemmiyetli saymayıp da hâdiseler önünde, gemisini dalgalara ve fırtınalara karşı dikkatle idare eden bir kaptan gibi hareket etmezsek, mahdut senelerden ibaret olan hayatımızı selâmetle yürütmemiz zor olacaktır. Onun için yeni bir senenin eşiğine ayağımızı attığımız şu günlerde, birkaç saat olsun tefekküre dalmamız, yaşanmış hâdiseleri gözlerimizin önünden geçirip yaşamıya namzet olduğumuz yeni senenin kendimiz, ailemiz ve memleketimiz için nasıl daha iyi, nasıl daha verimli ve bilhassa nasıl daha saadetli olabileceğini düşünmemiz lâzım.

Hayat bir mekteptir. Geçmiş senelerden hiçbir ders almadan çıkanlar, sınıfta kalmış çocuklar gibi, o dersleri bir kere daha okumıya, aynı hâdiseler karşısında bir daha imtihan vermeye mecbur olurlar. Hazırlıklı olmıyanların illerlemelerine imkân yoktur. Halbuki biz daha iyi bir hayata kavuşmak için ilerlemeye mecburuz. Temenni edelim ki hepimiz, yeni senenin eşiğinde böyle bir düşünce örtü yaşıyarak 1961 senesinin hepimiz için hayırlı, uğurlu ve başarılı bir sene olmasını mümkün kılacak isabetli kararları almış olalım.

ŞEVKET RADO

Tanınmış Fransız mütefekkiri Raymond Lerouge'un bütün dünyada büyük alâka uyandıran meşhur eserini tefrika etmeğe başlıyoruz...

TERCÜME EDEN:
HAMDİ VAROĞLU

HAZRETİ MUHAMMEDİN HAYATI

MEKKE, TİCARETİ, PUTLARI

ARABİSTANIN güney-batısında bulunan Mekke'yi, dünyanın geri kalan kısımlarına, ancak çöller bağlamaktaydı.

VI. asırda, Mekke'ye giden en kısa yol, her halde Mısırın İskenderiye' sinde karaya çıkmak, orada, Arabistan Yarımadasına doğru yol alan bir kervanın geçmesini beklemekti.

Kervanlar sık sık geçiyordu. Zira bugün İslâmiyetin başkenti ve mübarek şehri olan Mekke, o zaman, her şeyden önce büyük bir ticaret merkeziydi. Civarındaki kabileleri Afrikadan, Avrupadan, Asyadan gelen ürünlerden yana orası besle rdi. Akdenizle Uzak Doğu arasındaki mübadeleleri de, o sağlardı. Kumaş, hububat, ipekliler, itriyat, tıbbi nebatlar, kıymetli taşlar, madde ağaçlar ve madenler, şarap, baharat ve saire, kervanların her zamanki yükünü teşkil ediyordu; iş için yolculuğa çıkmış tacirler, kafileler halinde geçen her renkten esirler, durmadan değişen Mekke sakinlerinin geniş ölçüde satın aldığı Akdenizin bütün kıyılarından gelme kızlar da ayrı.

Bu kafile ile birlikte evlerine ve bu çeşitli yükün kargeşalığı içinde Sîna çölünü, kâh yaya, kâh deve sırtında aşmak; bir Londra güneşinden daha parlak olan ayın ışığında, çadır altında yatmak; az ilerisinde Mekke şehrinin kurulu bulunduğu uzaklardaki Hira dağının kaysılık sarı yamaçlarını görmeden evvel, günlerce sarı yellerine, kum fırtınalarına, belki de susuzluk ıstıraplarına katlanmak icabediyordu.

Şehrin kapılarından içeri girmeden evvel bir müddet beklemek gerekiyordu; çünkü kimi güneyden, kimi yarımadanın merkezinden gelen daha başka kervanlar vardı: Yorgunluktan bitkin halde bulunan kervancılardan hiçbirisi, sırasını kaçırmağa razı olmazdı.

Mübarek aylarda, yabancılar daha fazla akın ediyor, kalabalık artıyordu.

Dar sokaklardan, sonu gelmez alaylar halinde geçen kafileler, Kâbe meydanına doğru ilerliyordu. Geleneğe göre, İbrahim peygamberin, üzerinde kurban kestiği meşhur taş orada bulunuyordu. Ondan biraz ötede, yekpare taştan iki uzun heykel vardı. İptidai kavimlerin, adına kurban törenleri yaptıkları bu heykeller, erkek ve dişi tanrıların timsalleri idiler. Nihayet, meydanı çepeçevre kuşatan üç yüz tane tanrı ve tanrıça heykeli, mübarek taşa, bir maiyet heyeti teşkil ediyordu. Bu heykeller, yarımada kabilelerinin koruyucu tanrılarını temsil etmekteydi. Bunlar, nispeten yakın bir devirden beri mevcuttu. Mekkeli zengin bir tacir güzel bir şey düşünmüş, doğduğu şehri, Arabistanın bütün bölge mezheplerine merkez yapmak istemişti.

Mekkelilerin para hatırı için gösterdikleri hoşgörürlük, sonradan, kutsal şehre gelip giden bütün zümrelerin dinlerine de yayılmış, öyle ki, Kâbe meydanı bir nevi açık hava panteonu olmuştu. Arap putları, orada, Zerdüşt'ün, İsa' nın, Musa'nın, Hazreti Yahya'nın, Bâkire Meryem'in, şunun bunun heykelleriyle haşırneşirdi.

Tanrılara gösterilen bu saygının kaybolmasının, Mekke için nasıl tamir edilemez bir zarar teşkil edeceğini bilmiyen yoktu. Belki bir tek Mekkeli yoktu ki bu ihtimali aklına getirince korku geçirmesin.

Avrupalıların, Uzak Doğu ticaretini, Afrika kıtasının güneyinden geçirmek suretiyle şehirlerinden ebediyen başka taraf a çevirecekleri haberi, sekiz yüz sene

---

Lamartine'in Kaleminden

HAZRETİ MUHAMMED

Zamanında bir müddet Hariciye Vekilliği de yapmış olan büyük Fransız şair ve mütefekkiri Lamartine «Türkiye Tarihi» ni yazarken Hazreti Muhammed hakkında şunları söyler:

«Dünyada hiçbir insan yoktur ki bundan daha yüce bir hedef benimsemiş bulunsun. Çünkü Yaradanla yaratık arasına sokulan hurafeleri kökünden yıkmak, Allahı insana, insanı Allaha iade etmek; putataparlığın çarpık ve maddi tanrılar keşmekeşi içinde akli ve kutsal Allah fikrini canlandırmak hedefi, insanüstü bir hedefti.

«Hiçbir insan, insan gücünün bu kadar üstünde bir eseri bu kadar cılız vasıtalarla ele almış değildir; Peygamber, bu kadar büyük bir maksadı tasavvurken ve tatbik ederken, kendinden başka vasıtası, çölün bir köşesinde bir avuç adamdan başka yardımcısı yoktu.

«Nihayet, hiçbir insan dünyada, bu kadar kısa zamanda, bu kadar muazzam ve sürekli bir inkılâp yücuda getirmiş değildir; çünkü onun İslâmiyeti haber verişinden sonra, iki asırdan daha az süre içinde, yeni din, üç Arabistan kıtasında hüküm sürmeğe başlamış, İranı, Horasanı, Ümmü Derya ötesini, Batı Hindistanı, Suriyeyi, Mısırı, Habeşistanı, bilinen bütün Kuzey Afrika kıtasını, Akdenizin birçok adalarını, İspanya ve Gol'ün bir kısmını, Allahın birliğine inandırmıştır.

«Maksadın büyüklüğü, vasıtaların küçüklüğü, elnan sonucun azameti, insan dehasının üç ölçüsü ise, modern tarihin her hangi büyük adamını, insanca ölçülere vurarak, Muhammed'le kıyaslamağa kim cüret edebilir?

«İnsanların en önüleri ancak silâhları, kanunları, ülkeleri harekete getirmişlerdir. Tesis ettikleri şeyler (bir şey tesis etmişlerse bile) çok defa, kendilerinden önce yıkılan maddi kudretlerden ibaret olmuştur. Muhammed ise insanlarla meskûn kürenin üçte biri üzerinde, orduları, kanunları, ülkeleri, milletleri, hükümdar hanedanlarını, milyonlarca insanı harekete getirmiştir; fakat ayrıca mihrapları, tanrıları, dinleri, fikirleri, inançları, ruhları da yerinden oynatmıştır. Her kelimesi kanun haline gelen bir kitap üzerine, her dilden ve her ırktan milletleri kapsayan bir ruh milliyeti kurmuş, bu Müslüman milliyetine, seciye olarak, sahte tanrılardan nefretin, tek ve gayri maddi Allaha karşı sevginin silinmez damgasını vurmuştur.

«Allaha karşı küfürlerin öcünü alan bu yurtseverlik, Muhammed çocuklarının fazileti oldu; kürenin üçte birinin İslâm dinine kazandırılması onun mucizesi, daha doğrusu, bir adamın değil, akıın mucizesi oldu. Efsaneci müşrik inançlarının bezginliği içinde ortaya atılan, Allahın birliği fikri, kendiliğinden öyle bir kuvvete sahipti ki, Peygamberin dudaklarında infilâk ettiği zaman, putların bütün köhne tapınaklarını tutuşturdu; dünyanın üçte birini, ışıklariyle aydınlattı.

«...Muhammed'in hayatı, vahiyleri, memleketindeki hurafelere karşı kahramanca çıkışları; putataparların öfkelerine göğüs gerişindeki cüreti, bunlara Mekkede, on beş sene tahammülde gösterdiği sebat, yurttaşları arasında zelil olmayı, âdeta kurban gitmeyi kabul edişi; nihayet kaçışı, aralıksız irşatları, eşsiz savaşları, başarıya güveni, iktidar zamanlarındaki insanüstü soğukkanlılığı, zafer karşısındaki büyüklüğü; ülke zaptına yönelmiş değil, baştan sona fikirden ibaret ihtirası, sonsuz duaları, Allahla olan başa fikirden ibaret ihtirası, sonsuz duaları, Allahla olan başa mistik konuşmaları; ölümü ve mezara girdikten sonra kazandığı zafer, bir sahteciliğin değil, bir inancın delilidir. Bir aktideyi ayağa kaldırmak kudretini ona veren bu inanç olmuştur. Bu akide iki idi: Allahın birliği ve Allahın gayri maddiliği. Bu akidelerin biri Allahın var olduğunu, öteki, Allahın ne olmadığını söylüyordu. Biri, yalancı tanrıları kılıçla deviriyor, öteki, sözle, bir fikri yerleştiriyordu.

«Filozof, hatip, havari, kanun getirici, muharip, fikir mücahidi, tasvirsiz bir ibadetin, akli akidelerin yaratıcısı, yirmi tane yeryüzü, bir tane ruh ülkesi kurucusu, işte Muhammed budur. İnsan büyüklüğünü hangi ölçüye vurursak vuralım, hangi insan ondan daha büyük olabilmiştir?» (Lamartine, Türkiye Tarihi, Cilt II. S. 276, Paris 1854).

sonra torunlarının kulağına nasıl geldiyse, o zaman onlara da öyle ulaşmış olsaydı, Mekkeliler buna gülüp geçerlerdi, inanmazlardı. Yeryüzünün bütün ürünlerini Mekke'ye çeken şey, onlara sorarsanız, Mekke'nin coğrafi durumu değil, sırf Tanrının lütfu idi. Mekke'nin karşılaşabileceği tek tehlike dinsizlikti; daha doğrusu, başka her tarafta, bir tek Allah adına putları devirmiş olan tek Allah inancının istilası idi.

Fakat bütün millet, ileri gelenler başta olmak üzere, tetikte idi. Allahın birliğine inanç, Arabistanın bazı hücra köşelerinde yerleşmeğe muvaffak olmuştu. Zengin kutsal şehir, menfaatleriyle ve imaniyle, ona tek cephe halinde karşı koyuyordu.

Belli başlı ailelerin kale gibi iri yarı evleri, tanrılar safının gerisinde, onları korumak istercesine yükselmekteydi; onların çevresini de tacirlerin dükkânları, sarrafların barakaları ve çalgıcılarla rakkaselerin, her memleketten gelme fahişelerin, gece - gündüz, çırılçıplak, erkeklerle karışık, içki ve şarkı âlemleri yaptıkları geniş divanhaneler kuşatıyordu.

Böylece, din, ticaret, zevk ve safa, Mekkede bir üçler idaresi, daha doğrusu bir konsorsyum teşkil ediyordu. Bu konsorsyum, hiçbir kanuna uymaksızın, belli başlı eşraftan vücuda getirilmiş bir yönetim kurulu eliyle, bütün şehir halkını idare etmekteydi.

II

GENİŞ DÜNYANIN ÇAĞIRIŞI

580 senesi civarında, on, on iki yaşında bulunan Muhammed'in, büyük şehrin sokaklarında yalnız başına dolaşabildiği devrede onu kalabalık arasında seçebilmek imkânsızdı.

Belki de dikkatli bir göz onun uyanık halini, zarif ve ciddî yüz ifadesini farkedebilirdi. Fakat kendisini, tahakkümü seven çocukların, etraflarına toplayıp başlarında yürümekten hoşlandıkları patırdıcı çocuk sürüleri arasında görmek ihtimali pek azdı. Muhammed, çocukken, ayrı yaşamaktan hoşlanırmış, derler.

Muhammedi size, zenginliği ile de tanıtacak kimse çıkmazdı. Altı yaşındayken öksüz kaldığı zaman onu yanına alan amcası Ebu Talip, kimseye muhtaç olmadan, çalışarak yaşıyan bir insandı.

Muhammed, bütün Mekkeli çocuklar gibi yetişti. Annesiyle babası, âdete uyarak onu, daha beşikte iken, şehir civarında hayme kuran ve Mekke'nin köy halkını teşkil eden Bedevî ailelerden birine emanet ettiler. Bir göçebe kadın onu ninnilerle uyutmuş, sırtında taşımış, emzirmişti. Muhammed yürümeğe başlar başlamaz, çadırın gölgesinde, tavukların, keçilerin, koyunların, merkeplerin, atların ve develerin arasında, toz toprak içinde yarı çıplak, düşüp kalkmağa başlamıştı.

Amcası ve vasisi Ebu Talip onu, kendi çocuklarının cıvıltılı kalabalığı içine koyverdi; fakat çocuk Muhammed, bu küçük amca çocuklarının bütün oyunlarına seve seve katılmışa benzemez.

Çok defa onları bırakıp savuşur, pazar yerlerinde avare dolaşır, oraya buraya saçılan çok çeşitli malları meraklı seyreder, kervanların, ürünlerini getirip güzel kokularını etrafa yaydıkları uzak memleketlere dair birçok şeyler öğrenirdi.

On dört yaşına bastığı sıralarda, bir gün amcasına: «Ya Ebu Talip, dedi, seyahate giderken niçin beni de beraber götürmüyorsun? Sen burada yokken ben yalnız kalıyorum.»

Genç yeğeninin mevsimsiz ciddiyeti gözünden kaçmamış olan Ebu Talibin, bu sözler hoşuna gitti. İyi bir tacir olarak ticarethanesinin ilerisini düşünüyor, fakat çocuklarından hangisinin kendi yerini alabileceğini, o zamana kadar henüz tâyin etmemiş bulunuyordu. Ciddî bir iş arkadaşı olabilecek gibi görünen, yalnız, yeğeni idi. Onun için, ayağına gelen bu fırsattan faydalandı, Muhammed'in istidadını yoklamağa karar verdi, kendisine yol arkadaşlığı ve kervancılık yapan çetin adamların teşkil ettikleri kafileye onu da kattı.

Yola çıkılır çıkılmaz, çocuğu, yük hayvanlarının sırtında sallana sallana giden ağır balyaların üstüne oturttular. Mütecessis delikanlı, bu oynak rasat yerinden, geçtikleri bütün memleketleri, hayran gözlerle, rahat rahat seyredebildi.

Hazreti Muhammed'in böylece, Yemen'in ve Suriye'nin büyük bir kısmını dolaştığı söylenir.

Ne yazık ki katlandığı bu ticari denemenin sonu onun lehine olmadı.

Muhammed, tezgâh başında iken ya müşteri geçip gidiyor, yahut kendisi işi kaçırıyordu. Bakışları hep raflardan uzaklarda, olaylar ve insanlar üzerinde dolaşıyordu.

Ebu Talip önceleri bu hale hiç üzülmedi. Yeğeninin geniş dünya ile teması çoğaldıkça tecessüsünün azalacağını umdu, bekledi. Fakat yeni ufuklar, tanımadığı bir çevre, onun merakını daha fazla kurcalıyordu; öyle ki, Muhammed'in, seyahatlerinden kafası edindiği kâr kadar, her seferinde, amcası düpedüz zarar değilse bile kazançtan kaybetme şeklinde bir sonuç alıyordu.

İki sene sonra, Ebu Talibin sabrı tükendi. Amca, ticari yükünü bu faydasız yardımcı ile bir daha ağırlaştırmamağa karar verdi.

Muhammed, dönüp dolaştığı dünyadan, birdenbire, bilmediği hiçbir tarafı bulunmıyan bir şehrin dar çevresine tekrar düştü; öğrenmek ve didinmek ihtiyacının daha şiddetle belirmekte olduğu bir yaşta idi.

Tekrar o tacirler çevresine sokulmak istedi. Ama boşuna. Bu muhitten uzun zaman uzak kaldığı için orayı yadırgıyordu.

Ticaret işlerindeki başarısızlıklarından dolayı da beğenilmez olmuştu. Gittiği her yerden geri çevrildi.

İşsizliğinden utanıyordu. O sırada, Mekke Büyük Şûrasının, çapulcu kabileleri cezalandırmak üzere bir sefer hazırlamakta olduğunu haber aldı. Gönüllü olarak müracaat etti. Kabul ettiler. Fakat sefer kısa sürdü. Muhammed tekrar serbest ve işsiz kalınca, eşraftan bir zenginin kapısını çaldı. O da kendisine, sürülerini bekleme işini vermeyi kabul etti.

Muhammed'in gölde geçirdiği bu devre ne kadar sürmüştür? Gerçi çoban hayatını seviyordu. Fakat yaptığı uzun yolculuklara çok alışık olduğu için, sâf hava, aydınlık ufuklar, başını alıp diyar diyar dolaşma arzularını kamçılarken, koyunlarını ayak bağı saymıyor muydu?

Tekrar Mekke'ye döndü. Maksadı belki de, Mekkeden çıkmak için biraz para biriktirmekti.

Küçük bir dükkân açtı. Kendi hesabına çalışmaya başladı. Fakat çok geçmeden, Ebu Talip hesabına para kazanma gayreti ne kadar boşa gittiyse, kendi hesabına kazanç sağlama gayreti de o kadar boşa çıktı. Dalgın mıydı? İşi mi bilmiyordu? Bezgin miydi? Yerini yadırgayan, asık yüzü müşteri çekici olmıyan bir kimseye has şekilde beceriksiz miydi? Rakiplerinin müşterilerinden bir tekini bile ayartamadı. Kıt kanaat geçindi, sararıp soldu. Sonra, kulübesinde ölüp gitmemek için, günün birinde, oradan uzaklaşmak zorunda kaldı.

Mekke'nin, kendisini istiskal ettiği besbelli idi.

(Devamı gelecek sayıda)

KÂBE — Fotoğrafın sağ köşesindeki kemerli giriş yerinden «Minberi Şerif» e ve Beytullah'a gidilir. Beytullah ortada, üzeri âyetlerle çevrili örtünün altındadır. Onun, resme göre sağda kalan yüzünde «altın oluk», yine resme göre, sol ön kenarının aşağısında da, «Haceri Esved» bulunmaktadır. Merdivenin solunda Zemzem kuyusu ile bir sıra gözler halinde Zemzem sebilhanesi görülmektedir...

GÖNÜL POSTASI

Genç okuyucularımızın en çok sordukları sual:

SAADET PARAYA MI DAYANIR?

Bu sütuna gelen mektupların çoğunda müşterek olan bir dert vardır: Gerek kız okuyucularımız, gerek erkek okuyucularımız, anne ve babalarının kendilerini zengin kızlarla veya zengin erkeklerle evlendirmek hususundaki ısrarları yüzünden sevdikleriyle evlenmiye imkân bulamadıklarından şikâyet etmektedirler. Anne ve babaların maddi endişelerle sevkettikleri evlenme yolunda saadet yerine bahtsızlıklara uğrayanların pek çok olduğunu gösteren mektuplar da büyük bir yekûn teşkil ediyor. Sevdikleri ile evlenemeyip ailelerinin zengin diye tutturukları kimselerle evlenen gençlerin bedbaht olduklarını, kısa zamanda boşanmak zorunda kaldıklarını, boşanamıyorlarsa tatsız bir aile hayatını sürüklemiye ıstıraplar içinde devam ettiklerini bildiren mektuplar o kadar çoktur ki, bu yazımızda, daima karşılaştığımız «Saadet paraya mı dayanır?» sualine cevap vermiye kendimizi mecbur hissediyoruz.

Annelerle babaların çocuklarını mesut görmeyi samimi surette istediklerinden kimse şüphe edemez. Fakat hayatlarında parasızlığın verdiği maddi sıkıntıları bizzat tatmış olan aileler, kızlarının parasız bir gençle evlenmiye niyetlendiğini veya oğullarının fakir bir kıza tutulduğunu görünce, sıkıntılı bir hayata maruz kalacaklarını hesaplıyarak endişeye kapılmakta, çocukça saydıkları bu heveslerden ne olursa olsun onları vazgeçirerek paralı bir ailenin içine atmakta acele etmektedirler.

Bir bakıma doğru olan bu düşünce, aile hayatında saadetin karşılıklı sevgi ve anlayışa dayandığı tanınmen unutulduğu için kötü neticeler vermiye mahkûm oluyor. İnsanlara zorla birçok şeyler yaptırılabilir; fakat zorla sevgi mümkün değildir. Hele aile hayatında sevgi, karı-koca sevgisi gönülden gelmediği zaman düğmanlık şekline bürünüverir. Bir kadının sevmediği bir erkekle kucaklaşması, bir erkeğin hoşlanmadığı bir kadını muhabbetle sarması mümkün değildir. Hele böyle iki insan, ömürlerinin sonuna kadar devam edecek bir müşterek hayata zorlanırlarsa, bir odanın içinde kalmıya, bir yastıkta yatmıya mecbur edilirlerse aralarında saadetin barınmasına imkân olabilir mi? Bütün bunlar göz önünde tutulunca çocuklarını sevmedikleri, hoşlanmadıkları insanların kucaklarına atmakta ısrar eden ana babaların onları na feci bir işkenceye mahkûm ettikleri daha kolay anlaşılır.

Evlenme, aklın nispeten başa geldiği bir yaşta yapıldığına göre gençleri ailelerinin sadece irşadetmekle kalmaları, fakat hareketlerinde onları serbest bırakmaları şüphesiz daha doğrudur. Bugün nasıl bu şekilde doğrudurlarsa insanlar bedbaht de evlendirilmiş insanlar bedbaht işeler. onları bu evlenmiye zorlamış olan ana-babalar da onlar kadar ıstırap ve vicdan azabı içindedirler.

Para her zaman saadet getirmez. Gönül rahatlığı, sevgi ise birçok felâketlere göğüs gerecek kudreti insanlara daima verebilir. Ana-babalar çocuklarının kuracakları yuvada bu kudreti kazanmalarına yardım etmelidirler.

Hayat

Uzun Yaşamanın Sırlarını Açıklıyor...

Serimizin ilk röportajında Osman Paşa'nın yanında döğüşmüş, bugün hâlâ çapa sallıyan, Plevne gazisi Hakkı Çavuş anlatıyor.

HAKKI ÇAVUŞ VE HAYAT ARKADAŞI — 70 yaşındaki 7. karısı: «Artık ihtiyarladım!» diyor. Hakkı Çavuşa bakarsanız: «107 yaşındayım ama daha gencim!» diye dayatıyor. «Hep mahallemin gençleriyle konuşurum. Bilirsiniz üzüm üzüme baka baka kararır. Tazenin yanında insan taze kalır...» diyor.

107 SENE NASIL

Zaro Ağa 160 yaşını aşkın öldüğü gün, kızı Gül Hanım: «Ah dünyasına doyamadan giden babacığım... » diye feryad ederek ağlamıştı. Demek insanlar ne kadar çok yaşarlarsa yaşasınlar, hayata doyamıyorlar. Bugün Tıp uzmanları, yaşılara gençleştirme alanında bir savaş açmış bulunuyor. Batı dünyasında Süper - Jerontoloji diye bir ilim kolu teessüs etmiştir. İlmî metotlarla ihtiyarlığı yok etmeye çalışıyor. Netekim bu ilmî araştırma sonuçlarından istifade etmiş tanıdığımız meşhurlardan 86 yaşında, hayatın her çeşit zevklerini tadarak şahane bir yaşama mücadelesi yapan Churchill hâlâ fikren ve bedenen genctir. Başvekil Adenauer ve daha bunun gibi niceleri var. Bu dikkate değer konu bilhassa memleketimizde de incelenmeye değer. Bizde bu ilim kolu teessüs etmediği halde, başta dünyaca tanınmış Zaro Ağa gibi nice uzun ömürlüler yetişmiş ve yetişmektedir. İşte Hayat, yaşları 90 - 110 arasında değişen böyle birçok bahtiyar vatandaşı arayıp buldu. Onları konuşturdu. Hazırladığı bir seri röportajda, uzun yaşamanın sırlarını açıklıyor.

ADRESİNİ şöyle tarif etmişlerdi: «Taştırlarla, Yıldızlarbaya'da sonrak. Çıkmaz sokak, 44 numara, Hakkı Kasapoğlu, derler. Çokları da onu «Gazi Osman Paşanın Çavuşu» diye tanır»

Gittik. Asfalt yolun bitimi sayılacak bir yerde, bir buçuk odadan ibaret bir evde oturuyor. Buna ev demekten ziyade o çevrenin yapı tarzına uygun deyimi kullanmak lâzım: Gecekondu! Ama, dostlar başına, bahçe içinde, çepeçevre aydınlık bir gecekondu...

Eşikten geçince, doğru odaya giriyorsunuz. Bahçeye bakan pencerenin önünde tahta bir sedir var. Karşısında bir karyole. Baş tarafa gelen duvarda, hani mübalâğa olmasa, odadan büyük denecek alçıdan yapma bir Atatürk büstü yer almış. Onun yanında da bez kılıfı içinde bir Kuranı Kerim...

Yine duvarda, bir çivîye asılmış, jelâtin kap içinde çavuşun bayramlık elbisesi. Kenarda, İstanbul şehrinin elektriğine itimat etmiyen bir gaz lâmbası. Bir masa hizmetini gören sandık. Bir de üzerine yataklar istif edilmiş diğer bir sandık.

Masa hizmetini gören sandığın üzerinde, yüzü yatağa bakan bir çalar saat, nefes darlığı giderici ilâç şişeleri vesaire. Sonra bir köşede saksılar... yine saksılar. Ortalık temiz mi temiz...

Karşımda Hakkı Çavuş. Tıpkı bir servi gibi uzayıp gitmiş; hem de yaş kütüğünde bir asrı doldurup, ikinci bir asırdan da merdiven basamakları alan ulu bir servi...

— Babam Osman, dedi. Sultan Mahmud'un pehlivanlarındandı. Tamam 135 yaşında İstanbulda öldü. Sülâleden pehlivan gelmişiz. Yalnız ben dalamadım!...

Babama: «Bire Osman Ağa, ha bu çelimsiz kızan pehlivan olmaya olamaz ama, narindir de yaşamaz dayı be!» demişler. Yalan da değil, pehlivan olmadık ama gelip görsünler ki hâlâ yaşıyoruz!

Hicrî 1268 - 1882 de, imparatorluğun, şimdi Bulgaristanda kalan Pazarcık ilçesine bağlı Koçmar Köyünde doğmuş. O havalide er meydanında zorlu güreşçiler çıkarmış.

— 6, ya 7 yaşlarında kaz çobanlığına başladım. 10 yaşında koyun, 12 yaşında buzağılara baktım. Ben büyüdükçe, gütlediğim hayvanlar da büyüdü... dedi.

Hakkı Çavuş bu işlerden sonra sırasiyle beraber, ahçı, çiftçi olmuş, İstanbula muhacir geldikten sonra ticaret gemi-

sonra torunlarının kulağına nasıl geldiyse, o zaman onlara da öyle ulaşmış olsaydı, Mekkeliler buna gülüp geçerlerdi, inanmazlardı. Yeryüzünün bütün ürünlerini Mekke'ye çeken şey, onlara sorarsanız, Mekke'nin coğrafi durumu değil, sırf Tanrının lütfu idi. Mekke'nin karşılaşabileceği tek tehlike dinsizlikti; daha doğrusu, başka her tarafta, bir tek Allah adına putları devirmiş olan tek Allah inancının istilâsı idi.

Fakat bütün millet, ileri gelenler başta olmak üzere, tetikte idi. Allahın birliğine inanç, Arabistanın bazı hücra köşelerinde yerleşmeğe muvaffak olmuştu. Zengin kutsal şehir, menfaatleriyle ve imaniyle, ona tek cephe halinde karşı koyuyordu.

Belli başlı ailelerin kale gibi iri yarı evleri, tanrılar safının gerisinde, onları korumak istercesine yükselmekteydi; onların çevresini de tacirlerin dükkânları, sarrafların barakaları ve çalgıcılarla rakkaselerin, her memleketten gelme fahişelerin, gece - gündüz, çırılçıplak, erkeklerle karışık, içki ve şarkı âlemleri yaptıkları geniş divanhaneler kuşatıyordu.

Böylece, din, ticaret, zevk ve safa, Mekkede bir üçler idaresi, daha doğrusu bir konsorsyum teşkil ediyordu. Bu konsorsyum, hiçbir kanuna uymaksızın, belli başlı eşraftan vücuda getirilmiş bir yönetim kurulu eliyle, bütün şehir halkını idare etmekteydi.

II

GENİŞ DÜNYANIN ÇAĞIRIŞI

580 senesi civarında, on, on iki yaşında bulunan Muhammed'in, büyük şehrin sokaklarında yalnız başına dolaşabildiği devrede onu kalabalık arasında seçebilmek imkânsızdı.

Belki de dikkatli bir göz onun uyanık halini, zarif ve ciddî yüz ifadesini farkedebilirdi. Fakat kendisini, tahakkümü seven çocukların, etraflarına toplayıp başlarında yürümekten hoşlandıkları patırdıcı çocuk sürüleri arasında görmek ihtimali pek azdı. Muhammed, çocukken, ayrı yaşamaktan hoşlanırmış, derler.

Muhammedi size, zenginliği ile de tanıtacak kimse çıkmazdı. Altı yaşındayken öksüz kaldığı zaman onu yanına alan amcası Ebu Talip, kimseye muhtaç olmadan, çalışarak yaşıyan bir insandı.

Muhammed, bütün Mekkeli çocuklar gibi yetişti. Annesiyle babası, âdete uyarak onu, daha beşikte iken, şehir civarında hayme kuran ve Mekke'nin köy halkını teşkil eden Bedevî ailelerden birine emanet ettiler. Bir göçebe kadın onu ninnilerle uyutmuş, sırtında taşımış, emzirmişti. Muhammed yürümeğe başlar başlamaz, çadırın gölgesinde, tavukların, keçilerin, koyunların, merkeplerin, atların ve develerin arasında, toz toprak içinde yarı çıplak, düşüp kalkmağa başlamıştı.

Amcası ve vasîsi Ebu Talip onu, kendi çocuklarının cıvıltılı kalabalığı içine koyverdi; fakat çocuk Muhammed, bu küçük âmca çocuklarının bütün oyunlarına seve seve katılmışa benzemez.

Çok defa onları bırakıp savuşur, pazar yerlerinde avare dolaşır, oraya buraya saçılan çok çeşitli malları meraklı seyreder, kervanların, ürünlerini getirip güzel kokularını etrafa yaydıkları uzak memleketlere dair birçok şeyler öğrenirdi.

On dört yaşına bastığı sıralarda, bir gün amcasına: «Ya Ebu Talip, dedi, seyahate giderken niçin beni de beraber götürmüyorsun? Sen burada yokken ben yalnız kalıyorum.»

Genç yeğeninin mevsimsiz ciddiyeti gözünden kaçmamış olan Ebu Talibin, bu sözler hoşuna gitti. İyi bir tacir olarak ticarethanesinin ilerisini düşünüyor, fakat çocuklarından hangisinin kendi yerini alabileceğini, o zamana kadar henüz tâyin etmemiş bulunuyordu. Ciddî bir iş arkadaşı olabilecek gibi görünen, yalnız, yeğeni idi. Onun için, ayağına gelen bu fırsattan faydalandı, Muhammed'in istidadını yoklamağa karar verdi, kendisine yol arkadaşlığı ve kervancılık yapan çetin adamların teşkil ettikleri kafileye onu da kattı.

Yola çıkılır çıkılmaz, çocuğu, yük hayvanlarının sırtında sallana sallana giden ağır balyaların üstüne oturttular. Mütecessis delikanlı, bu oynak rasat yerinden, geçtikleri bütün memleketleri, hayran gözlerle, rahat rahat seyredebildi.

Hazreti Muhammed'in böylece, Yemen'in ve Suriye'nin büyük bir kısmını dolaştığı söylenir.

Ne yazık ki katlandığı bu ticari denemenin sonu onun lehine olmadı.

Muhammed, tezgâh başında iken ya müşteri geçip gidiyor, yahut kendisi işi kaçırıyordu. Bakışları hep raflardan uzaklarda, olaylar ve insanlar üzerinde dolaşıyordu.

Ebu Talip önceleri bu hale hiç üzülmedi. Yeğeninin geniş dünya ile teması çoğaldıkça tecessüsünün azalacağını umdu, bekledi. Fakat yeni ufuklar, tanımadığı bir çevre, onun merakını daha fazla kurcalıyordu; öyle ki, Muhammed'in, seyahatlerinden kafası edindiği kâr kadar, her seferinde, amcası düpedüz zarar değilse bile kazançtan kaybetme şeklinde bir sonuç alıyordu.

İki sene sonra, Ebu Talibin sabrı tükendi. Amca, ticarî yükünü bu faydasız yardımcı ile bir daha ağırlaştırmamağa karar verdi.

Muhammed, dönüp dolaştığı dünyadan, birdenbire, bilmediği hiçbir tarafı bulunmıyan bir şehrin dar çevresine tekrar düştü; öğrenmek ve didinmek ihtiyacının daha şiddetle belirmekte olduğu bir yaşta idi.

Tekrar o tacirler çevresine sokulmak istedi. Ama boşuna. Bu muhitten uzun zaman uzak kaldığı için orayı yadırgıyordu.

Ticaret işlerindeki başarısızlıklarından dolayı da beğenilmez olmuştu. Gittiği her yerden geri çevrildi.

İşsizliğinden utanıyordu. O sırada, Mekke Büyük Şûrasının, şapulcu kabileleri cezalandırmak üzere bir sefer hazırlamakta olduğunu haber aldı. Gönüllü olarak müracaat etti. Kabul ettiler. Fakat sefer kısa sürdü. Muhammed tekrar serbest ve işsiz kalınca, eşraftan bir zenginin kapısını çaldı. O da kendisine, sürülerini bekleme işini vermeyi kabul etti.

Muhammed'in gölde geçirdiği bu devre ne kadar sürmüştü? Gerçi çoban hayatını seviyordu. Fakat yaptığı uzun yolculuklara çok alışık olduğu için, sâf hava, aydınlık ufuklar, başını alıp diyar diyar dolaşma arzularını kamçılarken, koyunlarını ayak bağı saymıyor muydu?

Tekrar Mekke'ye döndü. Maksadı belkî de, Mekkeden çıkmak için biraz para biriktirmekti.

Küçük bir dükkân açtı. Kendi hesabına çalışmaya başladı. Fakat çok geçmeden, Ebu Talip hesabına para kazanma gayreti ne kadar boşa gittiyse, kendi hesabına kazanç sağlama gayreti de o kadar boşa çıktı. Dalgın mıydı? İşi mi bilmiyordu? Bezgin miydi? Yerini yadırgayan, asık yüzü müşteri çekici olmıyan bir kimseye has şekilde beceriksiz miydi? Rakiplerinin müşterilerinden bir tekini bile ayartamadı. Kıt kanaat geçindi, sararıp soldu. Sonra, kulübesinde ölüp gitmemek için, günün birinde, oradan uzaklaşmak zorunda kaldı.

Mekke'nin, kendisini istiskal ettiği besbelli idi.

(Devamı gelecek sayıda)

KÂBE — Fotoğrafın sağ köşesindeki kemerli giriş yerinden «Minberi Şerif» e ve Beytullah'a gidilir. Beytullah ortada, üzeri âyetlerle çevrili örtünün altındadır. Onun, resme göre sağda kalan yüzünde «altın oluk», yine resme göre, sol ön kenarının aşağısında da, «Haceri Esved» bulunmaktadır. Merdivenin solunda Zemzem kuyusu ile bir sıra gözler halinde Zemzem sebilhanesi görülmektedir...

VASFİ RIZA

hayatından hikâyeler an

Bu ne bir «hâtırat» tır, ne de vesikalara istinat edilerek kaleme alınmış tarihî notlardır. Farzedin ki, «Hayat» sizin ve benim müşterek aile dostumuz... Onun tavassutu ile size misafirliğe gelmişim... Uzaktan yakından, nasıl olsa biraz tanıyorsunuz beni ya...

Sohbet edeceğiz...

Ne? Ne konuşacağız? Mimar olsam, İstanbul binalarından; profesör olsam, son olaylardan; avukat olsam, malûm davalardan değil mi? Ben de aktör olmuşum. Çizmeden yukarı malûmat dökecek değilim a... Benim söyliyeceklerim de, tabiidir ki, tiyatro üstüne olacak...

Zamanımızdan bahsetsem: «Ne o? Yine baş başa vermiş de ne dedikodu ediyorsunuz?» derler... Sanatın geleceğinden lâf açsam: «Ukalâlığa da bayılırsa tehmetinde bulunurlar... İyisi mi, ben de başımdan geçen hikâyeleri sıralarım... Gözünüzün içine bakarak kontrol da edeceğim. Baktım, sıkılmıya başladınız; yahut belli etmemeğe çalışarak, kaçak nev'inden esniyorsunuz, hemen: «Müsaadenizle ben artık gideyim» der, arzı veda ederim... Bir daha sefere görüşünceye kadar siz de başınızı dinlersiniz...

Vasfi Rıza ZOBU

AKTÖR VE PAŞA KARDEŞLER — Fotoğrafta, Vasfi Rıza (solda) 6, kardeşi (halen general Şemsettin Zobu) 3 yaşlarında iken görülüyor. Vasfi Rıza bu tarihte evlerine yakın bir ilkokula başlamıştı...

DARÜLBEDAYİ'DE — Yıl 1333 (1917). Vasfi Rıza'yı daha kimse tanımıyordu. Buna rağmen O, kendi istidadından emin, Darülbedayi Tiyatrosunun kapısından giriyordu...

1 Aktör olmağa nasıl karar verdim?...

SENE 1917... Ekim ayının 13 üncü günü saat 11 de, hiçbir âzasını, hiçbir memurunu tanımadığım «Darülbedayi-i Osmani» tiyatro mektebine kaydolmak üzere müracaat etmiştim... Yaşım, henüz on beş... «Tiyatro» hakkında bilgim, o yaştaki bir tiyatro seyircisinin bilgisi kadar... «O yaşta, o günkü tiyatro seyircisi» ni, bugünkülerle ölçmeğe imkân yok... Osmanlının ne tiyatrosu vardı ki, onu seyrederek bilgiye sahip olabilelim? Hasan Efendi, Naşit ve Şevki Beyler harcı âlem. (Harcı âlem tâbirini küçümseyerek kullanmadım. Bunların kıymetlerinden sırası gelirse bahsederim). Karagöz, düğünlük ve ramazaniyelik ihtiyaç... Bilgisi bunlardan ibaret olan bir heveskârın müracaat kapısının ancak «Direklerarası» olması lâzımgelirken beni «ora» ya değil de «Darülbedayi» e sürükliyen ne idi? Bunu da anlatayım: O tarihte «Minakyan» efendi hurda bir halde... Fakat ben bir iki temsilde o yıkılan mâbedin mihrabını görmüştüm... Bir müsamerede Kınar Hanımla, Nuretin Şefkati Beyi «Gelin-Kayınana» komedisinde seyretmiştim. Bütün bunlar belki 'harcı âlem» temsillere benzemiyen başka bir tat verdi bana. Ama hepsi o kadar. Hayatımda asıl mühim hâdise şöyle başladı:

«Türkocağı», Divanyolundan Bezazida taşınmıştı... Bizim mahalleye komşu gelen bu kültür ocağının bahçesine sahneli, kocaman bir salon yapıldı. Konferans, konser filân derken nihayet temsilleri...

Açılan perdenin arkasından o zamana kadar edasına, kelâmına hiç âşina olmadığım birkaç genç adam çıkıp birer perdelik oyunlar oynamağa başlayınca, âdeta ruhumda, dimağımdan geçerek iz bırakan bir hacamat, bir dağlama oldu bende... Mırıldanıyordum: «İşte Ertuğrul Muhsin bu, İşte Doktor Emin Beliğ... Bu da Doktor Neşat Halil!... Şu zata da Rıfkı Bey derler.» Kekeme denecek kadar, tutukluğa müptelâ olan bu sanatkârın sahnede tutunabileceğine kimse inanmamıştı. Bu «tutunabileceğ» şüpheli gördnen insana, sahnede ilk görüşte ben tutuldum. Harika komedi oynuyordu... Kim derdi ki, senelerden sonra ben de o yola döküleceğim?... İçim, ruhum, canım bilirmiş zahir... Gördüğüm sanatkârların hepsini beğenmiştim... Ama bu Rıfkı Bey beni âdeta cezbeye getirdi... Derken bir gün yine o Türkocağı sahnesinde «Pehim Efendi» yi de seyredince, artık gözümü duman bürüdü... Ne mecelledeki «oyuncu» hükmü, ne babamın mahalle itibarı, ne de ailemizin cet becet gelmekte olan askeri mesleğe intisap ananesi benim bu yola sürüklenmeme mâni olabildi.

■

Gelelim yine lâfın başına: «Kaydolmak üzere müracaat ettim» demiştim ya... Yanlış bir ifade oldu bu. Kimseden davet almış ve tavsiyeye sahip bulunmuş bir insan değildim ki: «Kaydolmak üzere» diyebileyim... «Kaydetmelerini talebetmek üzere» demek daha doğru olacak. İşte hayatında tek aktörle konuşmamış, hiçbir tiyatrocu tarafından görülüp tanınmamış, bücürük bir çocuk kendi kendine aktör olma kararını veriyor ve bir sabah Şehzadebaşındaki «Darülbedayi-i Osmani» nin kapısından içeri giriyor. «Darülbedayi» nedir?... «Mekteb» dedikleri bu yerde ne okuturlar? Kimler okuttur? Bu işte okursan ne olur, okumazsan neyi kaybedersin?... Hepsinden, her şeyden bihebir!...

Bütün bu bilgisizliğime, bütün bu küçücük kafama rağmen, «tiyatrocu» luğa, kurmaca oyunlar tertibederek girmeğe muvaffak oldum. Evvelâ, normal tahsil için bir mektebe devama mecburdum. Bu benim «tahsil» e hevesimden değil de «baba korkusu» ndandı... Gelmiş geçmiş ve hâlâ da devam etmekte olan aile efradı ne yapmış ve ne yapmaktalarsa; ben de o yolda yürümek mecburiyetindeyim. Söyle dâhiyane bir fikir bulmuştum: Hem normal tahsil için mektebe, hem tiyatroculuk için başka bir mektebe gitmek! İşte o sıralarda kulağıma çalındı: «Kulekapısında bir Alman ticaret mektebi varmış, tedrisatı öğleden evvelmiş, öğleden sonra ders yokmuş» diye. O saate kadar hiç böyle yarım azat mektep görmemiştim. Tahkikatı derinleştirdim: Doğru. Darülbedayi'in devam saatlerini öğrenmiştim: O da öğleden sonra idi. Benim için bu Alman mektebinden daha elverişli bir sığınak olamazdı!... Haydi bizde Almancaya bir merak!... Başka babam olduğu halde bütün aile hayrette: «Bu çocukta Almancaya karşı bu aşırı merak nereden çıktı?...» Almanca diyor, başka bir şey demiyordum. Bu suretle «Alman Ticaret Mektebi Âlisi» ne girdim. Bu mektebe girmek için yaptığım aşırı kurnazlıktan dolayı beni ayıplamakta acele etmeyin... Bunun asıl büyüğünü ve en tehlikelisini, Darülbedayi'e girerken yaptım... Gösünüzden daha fazla düşmemek için hemen şunu temin edeyim ki, o günden bugüne, Tanrı beni, buna benzer bir sıkıntıya sokmadığı için, yaptığım son sahtekârlık bugüne kadar «son» luğunu muhafaza etti. Ömrümün bundan sonraki kısmında karşıma bir mecburiyetin çıkmaması için de duanıza muhtacım...

Darülbedayi, Şehzade başında «Letafet Apartmanı» namiyle anılan bir binada idi... Yani İstanbul tarafında. Alman mektebi de Tünel başında; malûm olduğu üzere Beyoğlunda. Ben de Beyazıtta, doğup büyüdüğüm evde oturuyorum... Bu semt ayrılıklarından ve birtakım tereddütlerden dolayı, Alman mektebine kaydedilişimden ancak iki ay on altı gün sonra Darülbedayi'e müracaat edebildim...

İLK GÜN...

Sokak kapısından içeri, geniş bir

ZOBU

latıyor

avluya giriliyor... Yaşlı bir hademe... Mustafa Ağa imiş ismi... Müesseseye mensup ilk karşılaştığım insan bu oldu. «Ne istiyorsun?» dedi. Kekeledim. Kaydolmak için geldiğimi anlatmış olabileceğim ki, merdivenleri göstererek, takibedeceğim yolu tarif etti. Şaka değil, bu yaşta kaçak bir iş yapmağa doğru ilerliyordum. Bana destek olacak bir şerikim de yoktu. Bacaklarım titriye titriye merdivenin üst başına vardım. Bir sahanlık ve karşıda bir kapı. Açtım. Girdim: Loşça, dar bir koridor. İlerledim... Sol tarafta aralık duran bir kapıdan kadınlı erkekli birtakım sesler geliyordu. Aralıktan başımı uzattım... Biraz ileride başka bir aralık kapı görülüyor. İçerisi geniş bir salon. Karşı tarafta küçük bir sahne... Sahne üstünde tanımadığım bazı kadın ve erkekler... Prova ediyorlar her halde. Giremedim yanlarına... Geri döndüm... Koridoru yürümeğe devam ettim... Yine bir kapı. Buradan geçince kendimi geniş bir sofada buldum... Bu sofaya açılan bir sürü kapı vardı. Binanın bu tarafı ölü evi gibi sessiz bir yerdi. İn cin top oynuyordu. Olduğum yerde mıhlandım kaldım... Dert açmıştım dertsiz başıma!... Ne işin vardı senin böyle bilmediğin yerlerde!... Tersyüz dönecektim alimallah!... Hazırlanmıştım. O esnada yan taraftan bir kapı açıldı... Bektaşi bıyıklı, istanbulin setreli, uzunca fesli bir adam; elinde birtakım kâğıtlarla öteki kapıya doğru giderken, beni farketti. Vazifesi kâtip, ismi de Şükrü Efendi imiş...

— Ne istersin evlât?... dedi.

Gel de kendini toparla, istediğini anlat!... «Kayıt!... Ben şeye!... Darülbedayi mektebine... Şey olacaktım... Şey için!...» O kesti lâfımı: «İstidan var mı?» dedi. Hazırlamıştım; hemen sundum... Elimden kâğıdı alınca yürüdü gitti, bir başka kapıdan girdi içeri...

Ya Rabbi, kaç saat bekledim acaba?... Her bir dakika bana kaç saat geldi!... Oturacak tek sandalye de yok. Olsa da oturmağa cesaret edebilir miydim?... Dayadım sırtımı duvara... Çökmemek için her halde...

(Devamı gelecek sayıda)

Vasfi Rıza Zobu, Türk sahnesinin yetiştirdiği nâdide kıymetlerden biridir. Daha çocuk yaşta iken çıktığı Türk sahnesinde ve Türk seyircisinin karşısında tam 40 yıldan fazla bir zaman geçirmiştir.

Bu müddetten beri seyrettiğimiz bu sanatkârın renklerle dolu hayatını okurken yakın tiyatro tarihimizi de adım adım takibetmiş olacaksınız. Vasfi Rıza Zobu'nun mecmuamız için özel olarak yazdığı kendi sanat hayatının hikâyesi ile, Türk sahnesinin kulis arkasındaki perdeleri de birer birer önünüzde açılacaktır.

İkinci Cumhuriyetin Anayasasını kabul edecek olan Kurucu Meclis işte bu salonda toplanacaktır.

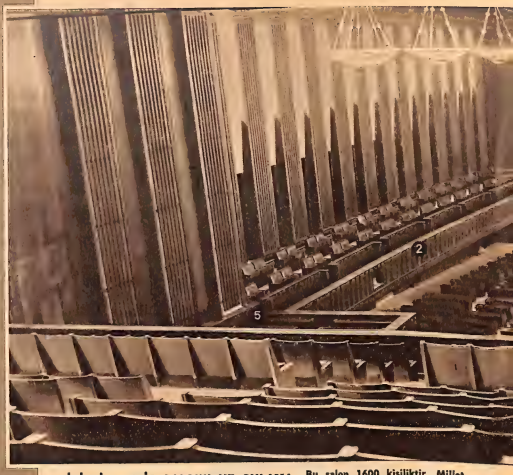

BİRİNCİ MECLİS SALONU VE OYLAMA **Bu salon 1600 kişiliktir. Milletvekilleri için 582, başkanlık ve sekreterleri için 5, steno ve zabıt sekreterleri için 8, kabine üyeleri için 19, encümen sözcüleri için 14, yüksek idareciler için 55, diplomatlar için 84, davetliler için 114, gazeteciler için 82, halk için de 637 kişilik yer mevcuttur. Sağ taraftaki localar ❶ cumhurbaşkanı ile yüksek idarecilere, sol taraftakiler de ❷ diplomatlara alttır. Ön plândaki sıralarda halk ❸, altındakilerde ❹ davetliler oturacaktır. Gazeteciler locası bu balkonun altındadır ❺. Her grupun binaya ve salona girişleri ayrı ayrı yerlerden olacaktır. Salonun duvarları maun, döşeme kauçuk kaplıdır. Koltuklar mavi deridendir. Işık, baheri bir ton ağırlığındaki on beş avize ile sağlanmaktadır. Kürsünün ❻ sağında**

Dünyanın en büyük dört Parlâmento binasından biri:

Türkiye'nin Yeni Meclis Binası

YAZI VE FOTOĞRAFLAR : OKAN SAĞDIÇ

İKİR Atatürk'ündü. 1938 şubatının başında bir gün, Dolmabahçe Sarayında kabinenin de katıldığı bir toplantıda «Efendiler!» dedi, «Yeni Büyük Millet Meclisi için açtığımız müsabakada jürinin birinciliğe lâyık gördüğü üç proje arasında, ben Profesör Holzmeister'inkini tercih ediyorum.»

Yeni ve modern Türkiyenin Büyük Millet Meclisi de, onun büyüklüğüne lâyık olmalıydı. Aynı yıl bunun için bir kanun çıkarılmıştı. Proje programı, çift meclisli ve çok partili bir rejime göre hazırlanmıştı. Denilebilir ki, bu gün üzerinde tartışılan yeni demokratik cumhuriyetimizin esasları, daha yirmi yıldan fazla bir zaman önce Atatürk'ün dimağında mevcuttu. Netekim yirmi iki yıldan beri inşa edilmekte olan Meclis Binasında birinci ve ikinci Meclis ile iktidar ve muhalefet parti grupları toplantı salonları bütün ayrıntılariyle yapılmıştır.

BİNALAR KAÇA MALOLDU?

Yeni Meclis binasının inşaatı halen proje mimarı Prof. Holzmeister'in taahhüdü altında devam etmektedir. Teknik ve estetik bütün detaylar onun bürosunda tesbit ediliyor. Bu büroya on beş yıldan beri Yüksek Mimar Ziya Payzın başkanlık etmektedir. Yüksek Tesisat Mühendisi Vehbi Ekesan'ın başkanlık ettiği İnşaat ve Fen Heyeti Bürosu ise, Bayındırlık Bakanlığı adına yapının teknik ve malî yönden yönetim ve kontrolünden sorumludur.

Tezyin, tefriş ve ek binaların tamamlanmasından sonra bütün tesis ve binalara sarfedilmiş para toplamı 101 milyon 800 bin lirayı bulmuş olacak. Başlangıçtan beri fiyat artış ve inişleri grafiklerle tesbit edilmiştir. Yapılan hesaplamalara göre bugünkü rayice göre bu rakam 201 milyon 500 bin liradır.

Buna karşılık yapı ile birlikte bir takım kazançlar da olmuştur. Meselâ, bu yapıda binlerce kalifiye usta ve işçi yetişmiştir. Binada kullanılan 30 renk ve 20 bin metrekareden fazla mermerin yarısından fazlası bu vesileyle bulunmuş ve işletilmeye başlanmıştır.

Binanın dış yüzü, Ankara'nın parlak güneşine uygun bir esmerlikte olan Eskipazar ve Malıköy taşlariyle yapılmış, çatı ise bakırla kaplanmıştır. Bu iş için 260 ton bakır harcanmıştır. 14 bin metrekare meşe, dişbudak, maun ve ceviz kaplama, 10 bin metrekare meşe parke, 10 bin metrekare kauçuk ve linolyum döşeme, 3 bin metrekare Kütahya çinisi ve 600 büyük avize kullanılmıştır. Avizeler, iç mimariye uygun şekillerde, Prof. Holzmeister'in bürosunda çizilmiş, Çekoslovakya'da Bohemya camlarından yapılmıştır.

Asıl bina ve ek binaların ısıtılması uzakta bulunan bir merkezden temin edilmektedir. Burada bulunan üç kazanda günde 5 - 10 ton kömür yakıldığı halde hiçbir duman çıkmaz. Aynı merkezden binayı soğutmak da mümkündür. Isıtma ve soğutma döşeme altından geçen su borulariyle ve rutubeti, sıcaklığı kontrol edebilen havalandırma tesisatariyle yapılır. Bu maksat için asıl binada dokuz tali santral vardır.

Şehir cereyanının kesilmesi halinde otomatik olarak faaliyete geçen bir elektrik jeneratörü, binanın karanlıkta kalmasını önler. 2500 kilovat tesis takati olan Meclisin 300 abonelik bir telefon, bir de emniyet santralı vardır.

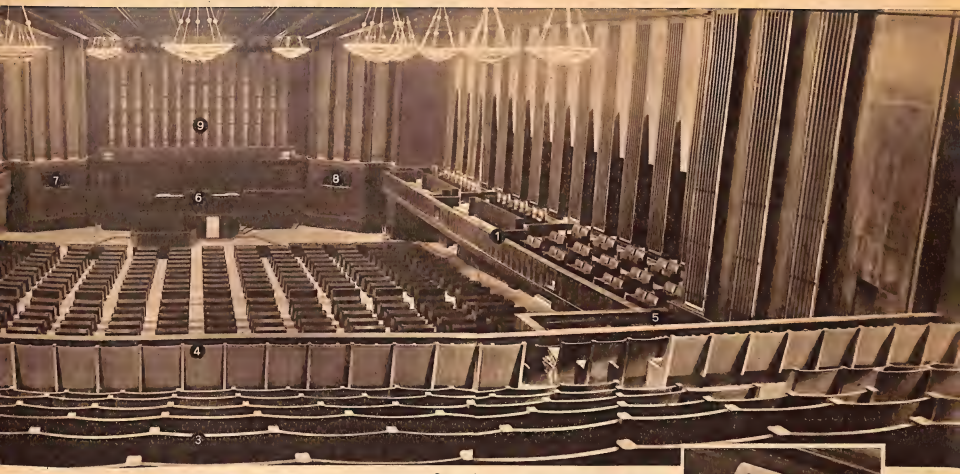

hoparlör tesislerinin tonmeistes odası ❷, solunda ise radyo ve televizyon odası ❸ vardır. Bu odalar cam bölmelerle tecrid edilmiştir. Birinci Meclis salonunun en büyük özelliği, dünyada ancak iki, üç parlâmentoda bulunan otomatik oylama tesisatına sahip oluşudur. Salonda her milletvekilinin belli bir yeri ve belli bir sıra numarası olacaktır. Bu sıralarda küçük madeni plâka üzerinde, yanlarında «kabul, çekimser, ret» yazılı beyaz, yeşil ve kırmızı renkte üç düğme vardır (yanda). Bu düğmeler, milletvekilinin ancak kendisinde bulunacak olan küçük bir kontak anahtarı ile çalıştırılabilecektir. Açık oylamalarda milletvekilleri bu düğmelerden birine basarak oyunu açıklıyacaktır. Milletvekillerinin ne şekilde oy kullandıkları, ışıklı olarak, başkan kürsüsünün arkasındaki duvarı olduğu gibi kaplıyan büyük tabloda ❶, milletvekillerinin mevcut sıra numaraları yanında görülecektir. Aynı tablonun küçük iki modeli, başkan sekreterlerinin önünde de mevcuttur. Kürsünün altında bulunan başka bir tablo da, zabıtlara eklenmek üzere, oy durumunu fotoğrafla tesbit edecektir. Bu salon ilk olarak 2. Cumhuriyetin Anayasasına kabul edecek olan Kurucu Meclis için kullanılacaktır. Kurucu Meclis, Milli Birlik Komitesi ve Temsilciler Meclisinden mürekkeptir. Salon devamlı olarak Temsilciler Meclisinin toplantı yeri olacaktır. Müşterek toplantılarda Komite üyeleri de bu salonda bulunacaktır.

YENİ MECLİS BİNASI

Büyüklük itibariyle benzerleri arasında dördüncü olan yeni Meclis binası (yanda üstte), Güven Anıtı ile başlıyan bakanlıklar üçgeninin en sonunda, bütün bakanlıklara hâkim bir mevkidedir. Önderi büyük avlunun gerisinde asıl bina, iki yanında da cumhurbaşkanlığı daireleri vardır. Krokide (yanda altta) görüldüğü gibi, kolonlarla asıl binanın cephesine bağlanmış olan cumhurbaşkanlığı binalarından doğu taraftaki blok cumhurbaşkanının çalışması ile ilgili kısımları içine almaktadır. Batıdaki öbür blok ise cumhurbaşkanlığının merasim ve davet salonlarına ayrılmıştır. Asıl binanın 248 metre uzunluğundaki ön kanadının doğu ve batıya uzanan öbür kısımları beş kattadır. Klima istasyonları, sığınak, arşiv, kumanda cihazları, teknik personel odaları, memur lokantası, mutfak, milletvekilleri gardıropları, beklemə holleri, kütüphane, okuma salonları, postane, milletvekilleri için lokanta, istirahat ve konuşma salonları, parti grupları idare heyetlerine ait odalar ve milletvekillerinin seçmenleri ile görüşebilmesi için sıra sıra küçük bekslerin bulunduğu kısımlar bu katlardadır. Binanın ön kanadını bakanlık büroları ile Meclis başkanlığı ve daireleri işgal etmektedir. En üst kat boydan boya encümen heyetlerine ayrılmıştır. Arka blokta ise toplantı salonları vardır.

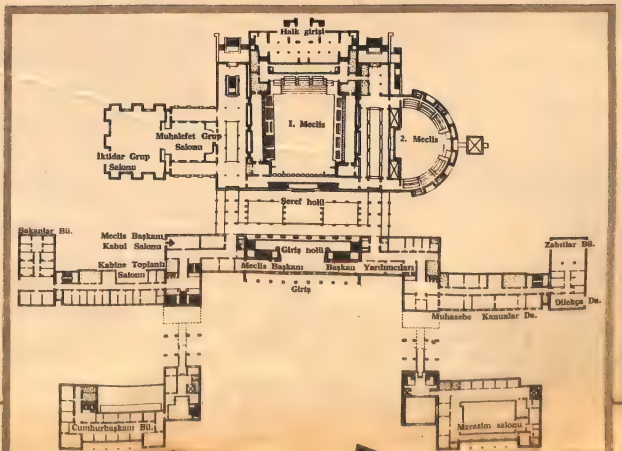

Yeni Meclis Binası

ŞEREF HOLÜ

Meclis Binasının ön kanadı ile toplantı salonlarını birbirine bağlar. Yüksek tavanı, siyah mermer kaplı sütunlar üzerine oturtulmuştur. Zemin, renkli mermerden mozaik figürleri ile süslenmiştir. Japon feneri biçimindeki avizelerin boyu üçer metredir. Her iki yanında, kolonlar ve cam bölmelerle ayrılmış birer çiçek bahçesi vardır. Bu holde Birinci Meclis Salonu'nun başkanlık kürsüsüne giden süslü bronz bir kapı, kapının üzerinde bir Şeref Galerisi vardır. Şeref Galerisinde, tavana kadar uzayan altın yaldızlı çini nişler arasına Türk milletine yararlı olmuş kimselerin büstleri konulacaktır. Şeref Holünün arkasında, binaya girişi teşkil eden muhteşem bir hol daha vardır. Buraya, dışarıdan, bina boyunca yükselen on sütunun arkasında altın gibi parlayan, dörder metre yüksekliğte ve elektrik motorları ile açılıp kapanan bronz kapılardan girilir. Holün duvarları sarı renkte Denizli traverten taşı ile kaplanmıştır. Zemini yeşil bordürlü boyaz Afyon mermerinden olan bu holün iki yanındaki muazzam merdivenlerden soldaki (yanda) Cumhurbaşkanına aittir...

3200 BALONLUK AVİZE **Bu avize balaların verileceği batı bloktaki merasim salonundadır. Salonun zemini, desenli meşe parkedir. Duvarları pembe, sarı ve yeşilli mermerdir. Büfe çini kaplıdır. Avize, yeni Meclis binasındaki 600 avizenin en büyüğüdür. 3200 kristal balondan meydana getirilmiştir.**

İKTİDAR **Grup Toplantı salonu 315 kişiliktir. Baştan başa dişbudak ile kaplıdır. Koltuklar yeşil deridendir. Pencerelerde, eski dantel perdeleri hatırlatan vitraylar vardır. Kürsünün arkasındaki oyuk mavi Kütahya çinileri ile kaplanmıştır.**

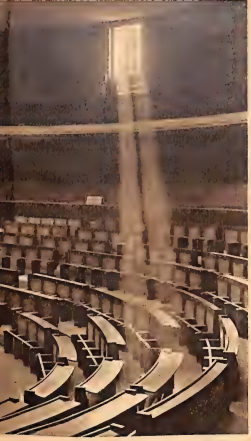

İKİNCİ MECLİS SALONU

Birinci Meclis salonunun yanındadır. Birinci Meclis salonuna Küçük Kuluar denilen ve istikbalin kulis faaliyetlerinin vukubulacağı tahmin edilen bir sigara ve sohbet mahalli ile bağlıdır. Yarım daire ve anfi şeklindedir. 660 kişiliktir. 308 senatör yeri, 5 başkanlık kürsüsü, 27 yüksek idareci, 24 diplomat, 148 gazeteci ve 148 halk yeri vardır. Salonun kaplamaları ceviz, koltukları yeşil deridendir. Salonun akustiği hem kürsüden konuşulabilecek, hem de senatörlerin, oturdukları yerden karşılıklı olarak konuşabilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Kürsünün yanlarına rastlıyan duvarlara da mozaikle sanat eserleri işlenecektir. İkinci Meclis, batı memleketlerinde çok yaygındır. Bu meclise genel olarak senato, üyelerine de senatör denir. Senatolar, parlâmenter hayatta bir temkin ve muvazene unsuru olarak vazife görürler. Yasama salâhiyetini Birinci Meclis ile paylaşmakla beraber, bu salâhiyetler bazı hallerde İkinci Meclis'te, Birinci Meclis'e nispeten daha mahduttur...

BİNANIN MİMARLARI

PROF. HOLZMEİSTER — Yeni Meclis binasının proje mimarı olan Avusturyalı Prof. Dr. Clemens Holzmeister Ankarada daha birçok büyük yapı ile Güven Anıtının da projelerini yapmış, inşaatlarını yöneltmiştir...

Yüksek Mimar Ziya Payzın

Yüksek Tesisat Müh. Vehbi Ekesan

MUHALEFET — Toplantı salonu 176 kişiliktir. İktidar Grupu toplantı salonu gibi dişbudak kaplı, fakat koltuklar iktidarınki gibi yeşil değil kırmızı deridendir. Kürsünün arkası da boydan boya kırmızı deri ile kaplanmıştır.

Mustafa Kemal'in Ankaraya Gelişi...

27 aralık 1919 cuma günü yalnız Ankaranın değil bütün Türkiyenin tarihinde en ehemmiyetli günlerden biri sayılır. Ressam Saip tarafından yapılan orta tablomuzda bu tarihî günde Mustafa Kemal'in Ankarada karşılanışı hakikatlere tamamen sadık kalınarak tesbit edilmiştir. Aşağıdaki satırlar o günü anlatıyor.

YAZAN : NAŞİT ULUĞ

MUSTAFA Kemal Paşa, Osmanlı hükümetinin imzaladığı Mondros Mütarekesinin şartlarına karşı, mütareke anâını öğrendiği günden itibaren mücadeleye girişmişti. Güneyde millî sınırlar üzerinde, devletin emriyle ateş kestikten sonra, şerefli barışa kavuşuncaya kadar silâhı elden bırakmamak kararını, daha o günden tatbik etmiye başlamıştı.

Yıldırım Ordularının geri kalan kuvvetlerinin başından İstanbula çağırıldıktan sonra, milletin haklarını koruyabilecek bir mevki sahibi olmayı düşünmüştü. Karabekir Paşa, 11 nisan 1919 günü, onu Şişlideki evinde bir ameliyatın nekahet devresini geçirirken ziyaret ve veda ederken, kendisini Doğuda bir millî hükümet kurarak mücadele etmiye davet ettiği zaman, bu teklifi «Bu da bir fikirdir» sözleriyle karşılaşmış ve iyileşince onunla buluşmıya çalışacağını vadetmişti.

Rahmetli Karabekir, Doğuda millî hükümet esaslarını kurduktan sonra, Mustafa Kemal'in Batıya yönelmesini, Doğu vazifesini kendi üzerinde tutmayı Anafartalar kahramanına teklif etmişti.

Mustafa Kemal'in kafasındaki kararın hacmı bambaşka idi; o, ancak bütün yurdun kurtarılışını içine alan bir hareketin, bir plânın humması içinde yanıp tutuşuyordu; daha Yunan İzmire çıkarılmamıştı, ama, o, gelecek tehlikeyi görüyordu. Onun gözünde doğu, orta, batı, güney ve kuzey vatan birbirine bağlı idi... Yalnız vatan parçalarından birinin adını taşıyacak bir millî hükümet teşebbüsü düşmanların ekmeğine yağ sürebilirdi.

Mustafa Kemal, toplanacak Mebuslar Meclisinin, Sivasta kabul edilen esaslara sadık kalmasını sağlamak için daha batıya, Millî Mücadelenin kan ve ateş içinde başladığı mıkaddes batı topraklarına gitmeyi kararlaştırdı. Bu tarihî kararı, Sivas'ta «Heyeti Temsiliye» ile kolordu kumandanları bir arada vermişlerdi; «Heyeti Temsiliye» Eskişehir yakınında bir yerde karargâh kuracak, her sancak ve vilâyetin mebuslarından ayrılacaklar, «Heyeti Temsiliye» ye katılarak, İstanbuldaki Meclis siyasi bir murakabeye tabi olacaktı.

Ankara, bu sırada Yirminci Kolordu Karargâhıydı; kolordunun başında bulunan Ali Fuat Paşa, aynı zamanda bütün Batıya şâmil silâhlı kuvvetlerin, millî kuvvetlerin de kumandanı idi. Kurmay heyetini cesur ve idealist bir kadro teşkil ediyordu. Şehit Mahmut Bey ve rahmetli Ömer Halis Bıyıktay bu heyetin dimağı görevini görüyorlardı.

Sivas Kongresinden dönen murahhaslar, ekim ayının başında Ankara hükümet konağı meydanında tertip edilen bir mitingde halkı millî mücadeleye iştirake çağırmışlardı. Genç bir hukuk talebesi olan Necip Ali Küçük Denizli murahhası idi, Yunanlıların Ege bölgesindeki cinayetlerini, zulümlerini anlatarak halkı coşturmuştu.

Ankara da Mustafa Kemal ve arkadaşları için hazırlanıyordu.

ANKARA'DA KIZILCA KIYAMET I...

O gün, 27 aralık 1919 günü Ankarada kızılca kıyamet kopacaktı. Oğuz töresine göre, ulusun hayatı büyük tehlikeye girdiği zaman, her türlü geçimsizlikler, düşmanlıklar unutulur, birlik kurulur; Seymen alayı düzülür, sancak dikilir, bütün boylar etrafına toplanırdı. O gün de Ankara kızılca kıyamet gününü yaşamış, kazalarından gelen binler, Yukarıyüz denen eski Ankara mahalleleri silâhlanarak, davullar, zurnalar çalarak, bugünkü Harb Okulunun bulunduğu tepeden itibaren yola dizilip, Mustafa Kemal'i karşılamış, bağırlarına basmışlardı.

Ankaradan o gün şu haber, vatanın dört köşesine yayılmıştı:

«Bir haftadan beri vilâyet mülhakatından gönderilen heyetler, binlerce silâhlı ve atlı millî kuvvet kahramanları ve aslan köylülerden mürekkep yirmi bini aşan vatanseverler, bugün Sivastan gelen «Anadolu ve Rumeli Müdafaayı Hukuk Cemiyeti» heyetini eşi görülmemiş bir millî heyecan ve sevgi içinde karşıladılar. Mustafa Kemal Paşa pek derin tesir bırakan bir nutuk söyliyerek gayesini anlattı:

— Millî teşkilâtımız bugün vatanın parçalanmasını önleme ve milleti esaretten kurtarma gayesini gütmektedir. İnşallah yakın bir zamanda millî teşkilât bu gayeye vararak, üzerine aldığı vatan vazifesini yapacaktır. Fakat vazifesini ikmal etmiş sayılacak mıdır? Bence bundan sonra da pek mühim vatan ve millet vazifelerimiz vardır; iç hayatımızı düzeltmek ve medeni milletler arasında faal bir uzuv olabileceğimizi fiilen ispat lâzımdır; bunu başarmak için siyasi gayretlerden ziyade içtimai çalışmalara ihtiyaç vardır. Millî teşkilâtımızın böyle bir gaye uğrunda, nasıl bir şekil alması lâzımgeleceğini, şüphesiz milletimizin emelleri tâyin ve tesbit edecektir. Şimdilik «Heyeti Temsiliye» mebusların emniyet içinde vazifelerini görmeleri gerçekleşinceye kadar, bundan önceki gibi görevine devam edecektir...

Büyük ve ölümsüz Mustafa Kemal, kuracağı yeni devletin merkezine ilk adımını attığı gün, vatanın düşmanlardan kurtarılışından sonraki ufku aydınlatıyordu.

Bu suretle Ankara, Doğunun ve Batının ve millî birliğin abedî merkezi olmuştu.

RESSAM SAİP'İN ESERİ
(FOTOĞRAF: FERİT CAN)

Hayat

1919 Yılının 27 Aralık Günü

Atatürk'ün Ankarada Karşılanışı

Hayat

1919 Yılının 27 Aralık Günü

RESSAM SAİP'İN ESERİ
(FOTOĞRAF: FERİT CANT)

Atatürk'ün Ankarada Karşılanışı

Hayat

Ocak						
Pazar	1	8	15	22	29	
Pazartesi	2	9	16	23	30	
Salı	3	10	17	24	31	
Çarşamba	4	11	18	25		
Perşembe	5	12	19	26		
Cuma	6	13	20	27		
Cumartesi	7	14	21	28		

Nisan						
Pazar		2	9	16	23	30
Pazartesi		3	10	17	24	
Salı		4	11	18	25	
Çarşamba		5	12	19	26	
Perşembe		6	13	20	27	
Cuma		7	14	21	28	
Cumartesi	1	8	15	22	29	

Mayıs						
Pazar		7	14	21	28	
Pazartesi	1	8	15	22	29	
Salı	2	9	16	23	30	
Çarşamba	3	10	17	24	31	
Perşembe	4	11	18	25		
Cuma	5	12	19	26		
Cumartesi	6	13	20	27		

Eylül						
Pazar		3	10	17	24	
Pazartesi		4	11	18	25	
Salı		5	12	19	26	
Çarşamba		6	13	20	27	
Perşembe		7	14	21	28	
Cuma	1	8	15	22	29	
Cumartesi	2	9	16	23	30	

Ekim						
Pazar	1	8	15	22	29	
Pazartesi	2	9	16	23	30	
Salı	3	10	17	24	31	
Çarşamba	4	11	18	25		
Perşembe	5	12	19	26		
Cuma	6	13	20	27		
Cumartesi	7	14	21	28		

Çarşamba	4	11	18	25	
Perşembe	5	12	19	26	
Cuma	6	13	20	27	
Cumartesi	7	14	21	28	

Perşembe	4	11	18	25	
Cuma	5	12	19	26	
Cumartesi	6	13	20	27	

Perşembe	5	12	19	26	
Cuma	6	13	20	27	
Cumartesi	7	14	21	28	

Şubat

Pazar		5	12	19	26
Pazartesi		6	13	20	27
Salı		7	14	21	28
Çarşamba	1	8	15	22	
Perşembe	2	9	16	23	
Cuma	3	10	17	24	
Cumartesi	4	11	18	25	

Haziran

Pazar		4	11	18	25
Pazartesi		5	12	19	26
Salı		6	13	20	27
Çarşamba		7	14	21	28
Perşembe	1	8	15	22	29
Cuma	2	9	16	23	30
Cumartesi	3	10	17	24	

Kasım

Pazar		5	12	19	26
Pazartesi		6	13	20	27
Salı		7	14	21	28
Çarşamba	1	8	15	22	29
Perşembe	2	9	16	23	30
Cuma	3	10	17	24	
Cumartesi	4	11	18	25	

Mart

Pazar		5	12	19	26
Pazartesi		6	13	20	27
Salı		7	14	21	28
Çarşamba	1	8	15	22	29
Perşembe	2	9	16	23	30
Cuma	3	10	17	24	31
Cumartesi	4	11	18	25	

Temmuz

Pazar		2	9	16	23	30
Pazartesi		3	10	17	24	31
Salı		4	11	18	25	
Çarşamba		5	12	19	26	
Perşembe		6	13	20	27	
Cuma		7	14	21	28	
Cumartesi	1	8	15	22	29	

Aralık

Pazar		3	10	17	24	31
Pazartesi		4	11	18	25	
Salı		5	12	19	26	
Çarşamba		6	13	20	27	
Perşembe		7	14	21	28	
Cuma	1	8	15	22	29	
Cumartesi	2	9	16	23	30	

Ağustos

Pazar		6	13	20	27
Pazartesi		7	14	21	28
Salı	1	8	15	22	29
Çarşamba	2	9	16	23	30
Perşembe	3	10	17	24	31
Cuma	4	11	18	25	
Cumartesi	5	12	19	26	

1961 TAKVİMİ

Ocak					
Pazar	1	8	15	22	29
Pazartesi	2	9	16	23	30
Cuma	6	13	20	27	
Cumartesi	7	14	21	28	

Şubat					
Pazar		5	12	19	26
Pazartesi		6	13	20	27
Salı		7	14	21	28
Çarşamba	1	8	15	22	
Perşembe	2	9	16	23	
Cuma	3	10	17	24	
Cumartesi	4	11	18	25	

Mart					
Pazar		5	12	19	26
Pazartesi		6	13	20	27
Salı		7	14	21	28
Çarşamba	1	8	15	22	29
Perşembe	2	9	16	23	30
Cuma	3	10	17	24	31
Cumartesi	4	11	18	25	

Nisan						
Pazar		2	9	16	23	30
Pazartesi		3	10	17	24	
Salı		4	11	18	25	
Çarşamba		5	12	19	26	
Perşembe		6	13	20	27	
Cuma		7	14	21	28	
Cumartesi	1	8	15	22	29	

Mayıs					
Pazar		7	14	21	28
Pazartesi	1	8	15	22	29
Cuma	5	12	19	26	
Cumartesi	6	13	20	27	

Haziran					
Pazar		4	11	18	25
Pazartesi		5	12	19	26
Salı		6	13	20	27
Çarşamba		7	14	21	28
Perşembe	1	8	15	22	29
Cuma	2	9	16	23	30
Cumartesi	3	10	17	24	

Temmuz						
Pazar		2	9	16	23	30
Pazartesi		3	10	17	24	31
Salı		4	11	18	25	
Çarşamba		5	12	19	26	
Perşembe		6	13	20	27	
Cuma		7	14	21	28	
Cumartesi	1	8	15	22	29	

Ağustos					
Pazar		6	13	20	27
Pazartesi		7	14	21	28
Salı	1	8	15	22	29
Çarşamba	2	9	16	23	30
Perşembe	3	10	17	24	31
Cuma	4	11	18	25	
Cumartesi	5	12	19	26	

Eylül					
Pazar		3	10	17	24
Pazartesi		4	11	18	25
Salı		5	12	19	26
Çarşamba		6	13	20	27
Perşembe		7	14	21	28
Cuma	1	8	15	22	29
Cumartesi	2	9	16	23	30

Ekim					
Pazar	1	8	15	22	29
Pazartesi	2	9	16	23	30
Cuma	6	13	20	27	
Cumartesi	7	14	21	28	

Kasım					
Pazar		5	12	19	26
Pazartesi		6	13	20	27
Salı		7	14	21	28
Çarşamba	1	8	15	22	29
Perşembe	2	9	16	23	30
Cuma	3	10	17	24	
Cumartesi	4	11	18	25	

Aralık						
Pazar		3	10	17	24	31
Pazartesi		4	11	18	25	
Salı		5	12	19	26	
Çarşamba		6	13	20	27	
Perşembe		7	14	21	28	
Cuma	1	8	15	22	29	
Cumartesi	2	9	16	23	30	

KENDİNE YARDIM

BU KİTAP

İngilterede yüz senede yüz defa basılmış, gençler bu kitabı okuyarak kendilerini en iyi şekilde yetiştirmişlerdir.

■

Kendine Yardım

Hayatınızda sizi daima ileriye doğru götürecek kitap

■

Fiatı : Ciltli olarak 10 lira
Sipariş yeri: Doğan Kardeş Yayınları
Divanyolu Klodfarer Cad.
No: 7 İstanbul

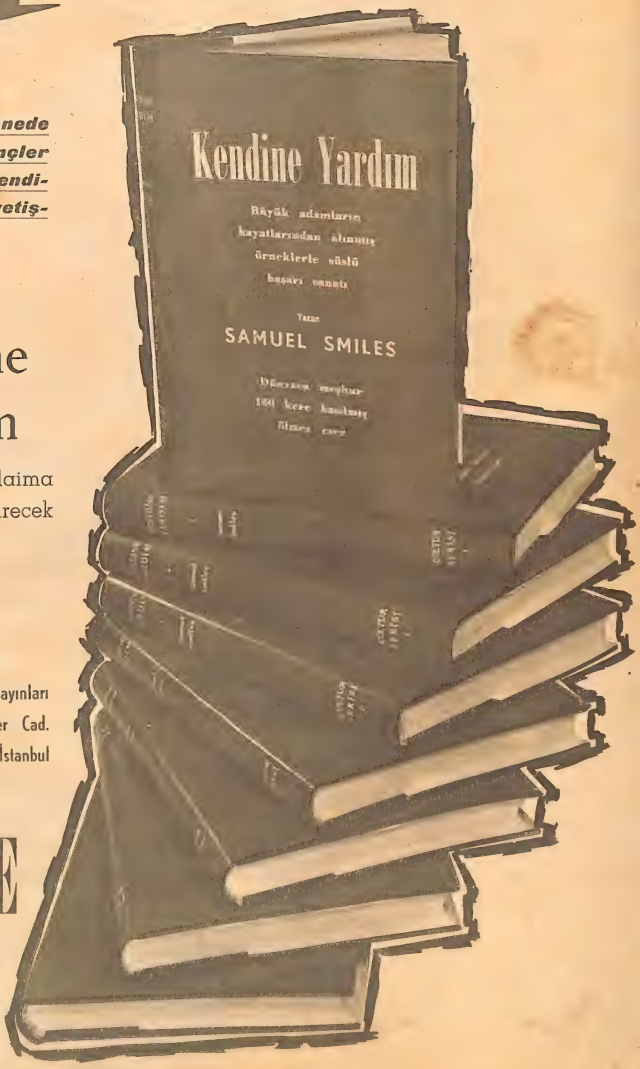

KENDİNE YARDIM

Hayat
ANSİKLOPEDİSİ

En son metotlarla en ileri tekniğin meydana getirdiği muazzam bir bilgi hazinesi ..

AYLIK FASİKÜLLER HALİNDE

Yakında Çıkıyor!

Çağımızın en harikulâde icatlarından biri artık çirkin kadın yok, sadece terkedilmiş kadınlar vardır. Her kadın arzu ettiği kadar genç ve güzel görünebilir, yeter ki yüzüne gereği gibi itina göstersin. Bunun için de pek karışık güzelleştirme metodları tatbikine hiç de hacet yok. Önce cildin esaslı bir şekilde temizlenmesi lâzımdır.

Cildiniz için temiz ve taze hava

Cildin daha iyi nefes alması, hücrelerin daha iyi çalışmasını sağlar. İşte pürüzsüz bir cild için gereken sihirli formül. En mükemmel neticeyi elde etmek için yüzün SCHERK yüz losyonu ile iyice temizlenmesi lâzımdır. SCHERK yüz losyonu yalnız bütün tozları ve kirleri gidermekle kalmaz, fakat çok güç temizlenen pudra ve krem kalıntılarını da yok eder. SCHERK yüz losyonu mesamelere nüfuz ederek yüzü temizler, ferahlatır ve cildin zaruri ihtiyacı olan nefes alma ve nüfuz kabiliyetini sağlar. SCHERK yüz losyonu ile güzelleşme hususunda yeni bir çağ başlamaktadır.

İŞTE, İNANDIRICI SCHERK TECRÜBESİ

- Yüzünüzü mutadınız veçhile iyice yıkayıp temizleyiniz.
- Sonra bir parça pamuğa biraz SCHERK (Lotion Faciale) yüz losyonu katınız ve yüzünüze ovarak sürünüz.
- Pamuk kirlenir, cildiniz tertemiz olur! Yüzünüzde fevkalâde bir rahatlık hissedersiniz.

daha güzel olmak

SCHERK

ile başlar

A - 187

Moda

Bu sayımızda genç kadınlar, genç kızlar ve çocuklar için en pratik, en sade modellerden örnekler veriyoruz

Gelişme çağındaki kızlar için ekoseli İskoç kumaşından yapılmış koyu renk bir elbise.

Emprime desenli blüz ve önlük biçiminde pamuklu sako bir takım.

Deri düğmeli kareli kumaştan ceket, diz altından kemerli pantolon.

ÇOCUKLAR İÇİN Üstte önlük biçimi çocuk elbisesi, esmerlere kırmızı, sarışınlara mavi renk tercih edilir. Altta, mavi veya yeşil taftadan bir parti elbisesi...

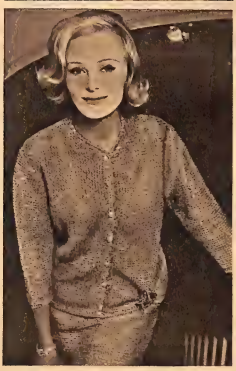

GENÇ KADINLAR İÇİN

Sol üstte, belden kenarlı sarı lâmeden fantazi bir elbise. Bilhassa kumralların çok yakışan bu modelin yaratıcısı Leslie Berker'dir. Yanda, gümüş naylon ve rafya'dan zincir örgü ile yapılmış Susan Small'un kreasyonu olan gayet gösterişli bir takım, üstte de duble jarseden yapılma İtalyan biçimi pötikare bir rob.

Hayat OKUYUCULARINA HAYAT BİLGİSİ

İLK YARDIM SÖZLÜĞÜ

GÜNEŞ YANIKLARI

Güneş yanıklarında cilt kabarmamışsa, madenî yağ veya soğuk krem sürün. Tereyağı veya margarin gibi şeyleri katiyen kullanmayın. Bunlar cildi tahriş eder, iltihaplandırabilir. Cilt çok yanmış, yer yer kabarmış durumda ise, sterilize bir bezi hafif karbonatlı suda (dolu bir yemek kaşığı sodayı bir litre kadar su ile karıştırarak) ıslattıktan sonra, kabarık yere koyun. Yağlı merhemler kullanmağa teşebbüs etmeyin. Yanık cildi, tamamen iyi olana kadar tekrar güneşe çıkarmayın. Çok büyük sahaya yayılmış, ya da çok şiddetli yanıkları hiçbir şey yapmadan hemen doktora götürün. Bazı yanıklar önemlidir...

SALON OYUNLARI

«Kirpi Yarışı» denilen bu oyun, saplı fırçalarla, yerin müsaadesine göre, 3 - 4 kişi arasında oynanır. Fırçalar, altları yukarı gelmek üzere masaya konur. Yarış için bir başlangıç, bir de bitiş hududu tâyin edilir. Saplarına parmak ucuyla vurmak suretiyle, fırçalar yürütülür. Yarışı ilk bitirene bir mükâfat verilir. Fırçaları itmeden sadece saplarına vurarak yürütün.

● Mesut bir aile erkeği, karısı yanında yokken de şahsiyetini değiştirmek ihtiyacını duymaz.

● Gariptir ki, yeni moda olan şeyleri ilk tatbik edenler, mutlaka o yeniliğin kendilerine hiç yakışmadığı kimseler olur.

BEZELYEYİ ZEYTİNYAĞLI PİŞİRDİNİZ Mİ? Eğer pişirmedinizse, bir tecrübe edin. İçine pek az haşlanmış havuç ve patates doğrayın, bildiğiniz fasulye pilâkisi gibi pişirin. Tabağa koyup soğuttuktan sonra, üzerine boydan boya bol dereotu serpin, bakın ne lezzetli olur...

ÖKÜZ DERİSİ ÇANTA VE AYAKKABILARINIZI nasıl temizliyeceğinizi ve parlatacağınızı belki bilmiyorsunuzdur. Gayet basit; arapsabunu ile kirini temizledikten ve iyice kuruladıktan sonra, portakal kabuğunun iç yüzü ile deriyi ovalayın, göreceksiniz, pırıl pırıl olacak.

MAYDANOZ YİYİN

Çok kimse maydanozu yemek üzerlerine süs olarak koyar, yemeği yediği halde maydanozunu ayırır ve yemez. Halbuki maydanozu da yemek lâzımdır. Maydanozda birçok madensel özlerden başka, bol miktarda A ve C vitaminleri vardır. Bu güzel kokulu otu bol bol yiyin.

AŞKA DAİR

Halk arasında bir söz vardır. Aşk insanın gözünü kör eder, derler. Bugünün anlayışına göre, bu hüküm pek de yerinde sayılmıyor. Seven insanın gözü daha berrak, daha derin görür. Aşk ruha ve bedene kuvvet aşılar, gayret verir, cesareti çoğaltır. Seven insan hayatın kıymetini daha iyi bilir. Daha temkinli hareket eder. Sevgi kimsenin isabetli karar vermediği tek durum, kıskançlık halleridir. Kıskanma, sevgi derecesiyle orantılı olarak artan bir duyuştur. Aslında insanın gözünü kör eden şey belki aşk değil, sadece kıskançlıktır.

AZİZ NESİN'İN SON ROMANI

KAĞNI gölgesindeki it

ayrıca :

4 RESİMLİ ROMAN

VATAN GAZETESİNDE

VATAN okumak bir ihtiyaçtır!

Reklam Moran A - 245

GÖLGESİNİ SATAN ADAM

YAZAN : ADELBERT VON CHAMISSO — ÇEVİREN : SADUN ALTUNA

8

Çıkan kısımların özeti

Fakir bir adam şihirli bir kese karşılığı gölgesini satmıştır. Bu keseden dilediği kadar altın çıkarabilecektir. Karun kadar zengin olur ve çevresinde büyük itibar görür. Ama kısa zamanda gölgesiz kalmanın ıstırabını duymağa başlar. Birçok gönül maceraları bu sebeple bozulur ve her yerde alay konusu olur. Uşakları ile şehirden şehre dolaşır ve dış görünüşü itibariyle aynı şatafatlı hayatı yaşamağa devam eder. Ne var ki güneşten kaçmakta, insanlar arasına dilediği gibi çıkamamaktadır. Gölgesini satın alan meçhul sihirbazla bir yıl sonrası için sözleşmiştir. Bu günü iple çeker. Bu arada Mina adında şahane bir kıza âşık olur. Evlenmek ister ama kusurunun anlaşılmasiyle bu iş de suya düşer. Üzüntü içinde başı boş dolaşırken meçhul sihirbazla karşılaşır, fakat sihirbazın bu defa ileri sürdüğü şart daha çetindir. Gölgeyi ancak ruhu karşılığında geri verebileceğini açıklar. Adam perişanlık içinde dağlarda dolaşırken tesadüfen eline geçen sihirli bir külâh sayesinde görünmez olur ve hiç vakit kaybetmeden eski uşağı Raskal'ın zevcesi olmak tehlikesiyle karşı karşıya bulunan sevgilisi Mina'nın evine gizlice gider...

Gİ elbiseli adam bu arada başıma kendi sihirli külâhını geçirdiği için onu şimdi görebiliyordum. Ama çevremiz için ikimiz de bir toz bulutu halindeydik.

O sırada kapı açıldı, kolcu elinde bir takım kâğıtlarla bahçeye çıktı. Önümüzde bu kâğıtları okuyarak dalgın dalgın dolaşıyordu. Gri elbiseli adam kulağıma eğilerek şöyle dedi :

— Şayet davetimi kabul etmiş olsaydınız birlikte buraya gelecektik. Ama zararı yok. Olan oldu. Nasıl oyunumu beğendiniz mi? Şimdi verin bakalım şu külâhı, artık ihtiyacınız kalmadı. Hayır, teşekkür etmenize lüzum yok, çünkü bu işi severek yaptım.

Külâhı elimden alarak cebine soktu ve bu arada öylesine bir kahkaha attı ki, kolcu sesin geldiği tarafa başını çevirdi.

— Gördünüz mü... diye ekledi. Size teklif ettiğim işi gönüllü olarak yapmaktan çekindiğiniz için zor kullanmam gerekti. Oysa, pazarlığı kabul etseydiniz, Mina'ya rahatça kavuşacaktınız. Ama daha vaktiniz var, düşünün, taşının, Raskal'ı ipe çekmek gerçekten zevkli olacak. Sağlam ip mevcut oldukça da bu benim için işten değil, isterseniz sihirli külâhımı da sizin olsun.

Derken kapı tekrar açıldı ve bu defa da sağır kayınvalidem göründü. Karı - koca arasında yüksek sesle şu konuşma başladı :

— Mina ne yapıyor?

— Ağlıyor.

— Ne inatçı kız.

— Öyle deme, tanımadığı bir adamın koynuna nasıl girsin? Hem kızına karşı çok zalim davranıyorsun...

— Düşüncen yanlış kadın. Varsın biraz ağlasın, ne çıkar? Aşk onu ne de olsa biraz sarhoş etmiş. Ama ayılınca hatasını anlar. Gör bak onu zengin, itibarlı bir adamla evlendirdiğimiz için daha bize ne dualar edecek.

— Allah vere de öyle olsa...

— Şu Kont taslağı serseriden sonra Raskal gibi bir insanla evlenince bak nasıl değişecek. Raskal'ın ne kadar zengin olduğunu biliyor musun? Yalnız bu civarda tam altı milyonluk arazisi var. Vergi borçları tamamen ödenmiş ve bedeli peşin olarak şakır şakır sayılmış işliyen çiftlikler. Kâğıtlarını gözümle gördüm. Ayrıca cüzdanında Thomas John adına dört milyon değerinde senetler var.

— Demek çok çalmış.

— Bu ne biçim söz? Namusu ile çalışmış, başkaları har vurup harman savurarken o bir kenara ayırmış ve böylece haklı olarak yüksünü tutmuş, bundan tabii ne olabilir?

— Uşak olduğunu unutma.

— İyi ama hiç olmazsa mükemmel bir gölgesi var.

— Dediğin doğru olmakla beraber...

Gri elbiseli adam bir kahkaha atarak gözlerini alaycı bir tarzda bana dikti. Kapı yeniden açıldı ve bu kere Mina göründü. Ağlamaktan bitmişti. Ağır adımlarla önümden geçerek bir ihlamur ağacının altındaki hasır koltuğa oturdu. Babası yanına gitti ve ellerini avuçlarına alarak söze başladı :

— Benim biricik tonton kızım, dinle beni. Babacığının sadece iyiliğini istediğini unutma. Senin saadetini görmek bu ihtiyar halimde tek emelimdir. Çektiğin ıstırabı pek iyi anlıyorum. Foyası meydana çıkıncaya kadar onu nasıl delice sevmiş olduğunu da biliyorum. Doğrusu önceleri ben de onu sevmiş, bağırma basmıştım. Ama durum meydanda. Elimizden başka ne gelirdi? Hem uyuz sokak köpeğinin bile kendine göre bir gölgesi bulunduğu halde... Hayır, hayır Mina, sen aklı başında bir kızsın. Bu sebeple, duygularına körü körüne kurban gidemezsin. Hem düşün bir kere, Raskal'ın tam on milyonu var. Yani senden çok daha zengin. Kısacası kızım, bu adamla evlenmeni istiyorum. Rica ederim, hayır deme.

Mina, mezardan gelircesine boğuk bir inilti halinde şu cevabı verdi :

— Bu dünyada hiçbir dileğim ve isteğim kalmadı. Babam nasıl emrederse öyle olsun.

Raskal hemen çağırıldı ve çok geçmeden oracıkta bitiverdi. Mina ise boylu boyunca yere yıkılarak bayıldı. İğrenç rakibim Raskal pis pis sırıtırken gri elbiseli adam bana dönerek :

— Bu manzaraya nasıl tahammül edebileceğinize şaşıyorum... dedi.

Ve cevabımı beklemeden tüy kamışı ile elimi çizdi. Sıyrıktan kıpkızıl kan sızmağa başladı.

— Haydi bakalım dostum... dedi. Hiç vakit kaybetmeden imzalayın şu kâğıdı.

VII

Son günlerde başıma gelenler beni hem ruhen, hem de bedenen çökertmiş, sinirlerim keman teli gibi gerilmişti. İşte bunun tesiriyle olacak, tam şeytanla aramızdaki andlaşmayı imzalıyacağım sırada olduğum yere düşerek bayılmışım. Uzun süre Ezrail'in kolları arasında yatar gibi öylece kaldım.

Kendime gelmeğe başladığım bir sırada ilk duyduğum şeyler, ağıza alınamıyacak kadar iğrenç küfürler oldu. Gözlerimi açtığım zaman hava iyice kararmıştı. Gri elbiseli adam hışımla etrafımda tepiniyor, bağırıp, çağırıyordu.

— Karı gibi cilve yapmağa utanmıyor musunuz? Şayet kararınız kesinse hemen kalkıp şu kâğıdı imzalarsınız. Çünkü kaybedecek vaktim yok. Yeter artık!...

Yerden güçlükle kalktım. Bütün kemiklerim sızlıyordu. Akşamın geç vakti olmalıydı. Mina'ların evi bir donanma gecesi gibi aydınlatılmıştı. İçerden müzik sesleri geliyor, danseden çiftlerin gölgeleri bahçeye vuruyordu. Davetlilerden bir kısmı bahçede dolaşıyordu. Kadınlı erkekli bir topluluk az ötemizdeki sıralardan birine oturarak aynı günün sabahı evin kızı Mina'nın zengin damat Raskal ile kıyılan nikâhlarından söz ettiler. Demek her şey olup bitmişti.

Hemen sihirli külâhı fırlatıp attım. Bu suretle gri elbiseli adam benim için de görünmez oldu. Perişan bir halde karanlığa daldım. Tam bahçe kapısından çıkacağım sırada arkamdan duyduğum sesten, bana yetiştiğini anladım.

Peşim sıra şöyle bağırıyordu :

— Size karşı gösterdiğim yakınlığın karşılığı demek bu! Yazıklar olsun. Pekâlâ inatçı keçi. Mademki benden kaçmak istiyorsun, dilediğin gibi olsun. Yalnız, altınlarım sende ve gölgen de bende bulunduğu müddetçe birbirimize bağlı kalacağımızı aklından çıkarma. İnsanın gölgesinden ayrılmasına imkân olmadığı için nasıl olsa ağlımdasın, üzülme. Kaderine karşı koyacağını sanıyorsan yanılıyorsun.

(Devamı gelecek sayıda)

ÇIKAN KISIMLARIN ÖZETİ

George Eastman, dindar ve fakir bir aile muhitinde yetişmiştir. Delikanlı bir gün anne ve babasını terkederek çok zengin bir fabrikatör olan amcası Mr. Eastman'a gider. Amca Eastman, çok sevdiği yeğenine fabrikada derhal iş verilmesini emreder. George fabrikada, Alice Tripp adında genç, güzel ve kimsesiz bir genç kızla tanışır. Kadın - erkek işçiler arasında dostluklar kurulması fabrika idaresi tarafından kesin şekilde menedilmiş olduğu halde iki genç arkadaşlıklarını ilerletirler. Alice bir müddet sonra hâmile olduğunu anlar. Bu arada George da, amcasının iş arkadaşlarından birinin kızı olan Angele ile tanışır. Delikanlı Alice'den gizli olarak yeni arkadaşı ile sevişmeye başlar. Birbirlerini çok seven iki genç, kısa bir müddet sonra evlenmeyi düşünmiye başlarlar. Ancak, George, kendisinden hâmile kalan Alice'i bir engel olarak görmektedir. Hattâ genç kadını öldürmeyi bile düşünür. Bir gün, gölde sandalla gezintiye çıktıkları zaman, tekne devrilir ve Alice boğularak ölür. Kezayı mütaakıp yüzerek sahile çıkan George kimseye görünmeden göl kenarından uzaklaşır. Kiralanan sandalın geri dönmemesi üzerine polis George'dan şüphelenmektedir. Delikanlı bir gün sevgilisi Angele'in evinden çıktıktan sonra, hâdise yeri yakınında polislerle karşılaşır.

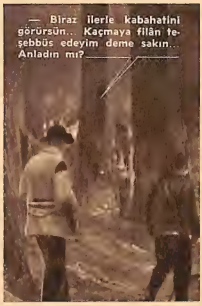

MEÇHUL ADAM VE GEORGE BİR AKŞAM EVVEL, DELİKANLIYA YOL SORDUĞU YERDE DURDULAR.

CHARLES EASTMAN, GEORGE'UN BU İŞTE SUÇU OLMADIĞI DÜŞÜNCESİNDEYDİ. ANGELE SEVGİLİSİNİN SUÇSUZ OLDUĞUNA YEMİN DAHİ EDEBİLİRDİ. HATTA BÜTÜN WICKERS'LER GENÇ ADAMIN KAATİL OLACAĞINA İHTİMAL VERMİYORLARDI. FAKAT ANGELE'İN İSMİ HÂDİSEYE KARIŞIP BİR SKANDALA YOL AÇILMAMASI İÇİN POLİSİN KANAATİNE UYMUŞ GÖRÜNMEYİ KARARLAŞTIRMIŞLARDI. AMCA EASTMAN, YEĞENİ İÇİN ŞEHRİN TANINMIŞ AVUKATLARINDAN İKİSİYLE ANLAŞMIŞTI. DİĞER TARAFTAN GEORGE NEZARET ALTINA ALINDIĞI YERDE SAKİN SAKİN BEKLİYORDU.

GEORGE KENDİSİNİ ZİYARETE GELEN AVUKATLARI İLE BİR MÜDDET GÖRÜŞTÜKTEN SONRA ANGELE'DEN HABER DE SORDU.

— Angele'den bana hiçbir haber getirmediniz mi?

— Maalesef hayır George!

NİHAYET DURUŞMA GÜNÜ GELDİ.

— Burada hazır bulunan Eyalet Jürisi sanık George Eastman'ı taammüden cinayet işlemekle itham etmektedir. George Eastman, yapılan ithama göre Alice Tripp'i, tasarlanmış bir planı tatbik ederek öldürdünüz ve sonra da cinayet izlerini ortadan kaldırmak istediniz...

— Sayın jüri âzaları! Bu memleketin hukukunu çiğniyen, ahlâk kaidelerini ayaklar altına alıp, bir genç kızı öldürecek kadar alçalan şeni cinayetin failî hakkında hüküm vermek size aittir...

SAVCI ALICE'İN KALMAKTA OLDUĞU PANSİYONU İŞLETEN KADINI VE DAHA BAZI ŞAHİTLERİ DİNLEYİP SORGUYA ÇEKTİKTEN SONRA SIRA, GÖL YAKININDA GEORGE'U GÖREREK TEŞHİS EDEN ADAMA GELMİŞTİ. SAHİLDE KURDUĞU KAMP'TA OTURURKEN HÂDİSEYE ŞAHİT OLAN BU ADAM BİLDİKLERİNİ ANLATTI. DAHA SONRA, ALICE İLE GEORGE'UN MÜNAKAŞA ETTİKLERİNİ GÖRDÜĞÜNÜ SÖYLİYEN BİR OTOBÜS BİLETÇİSİ DİNLENDİ. ŞAHİTLERİN İFADELERİ GEORGE'UN ALEYHİNDE OLUYORDU. SON ŞAHİT ALICE'İN CESEDİ ÜZERİNDE OTOPSİ YAPAN DOKTOR İDİ.

— Anlaşıldığına göre maktuleye sertçe bir cisimle vurulmuş ve bu darbe ile genç kadın sersemlemiş... Bu iddiayı kabul etmek yerinde olur...

MAHKEME GÖL CİVARINDA VAZİFE GÖREN KORUCUYU DA ŞAHİT OLARAK DİNLEDİ.

— Şahit, George Eastman'ın kendisine gölde kimsenin bulunup bulunmadığını sorduğunu söylüyor...

DAHA SONRA SIRA MÜDAFAAYA GELDİ.

— Bu genç, öldürmek istediği için değil, öldürdüğü için itham edilmektedir.

— Yapılan tahminlerle, hâdisenin cereyan ediş şekli arasında büyük farklar vardır. Mahkeme tarafından dinlenen şahitler, hâdiseyi gördüklerini iddia etmemektedirler...

— Halbuki ben size bütün hakikatleri olduğu gibi anlatabilecek bir şahit göstermek imkânına sahibim...

AVUKATIN BAHSETTİĞİ ŞAHİT GEORGE İDİ. DELİKANLI TALEP ÜZERİNE ŞAHİTLERE AYRILMIŞ SANDALYEYE OTURDU.

— ...Göl kenarına geldiğimiz zaman Alice'e sandala binmeyi teklif ettim...

BU ESNADA DİĞER AVUKAT, GEORGE'A SUALLER SORUYORDU.

— Korucuya neden yanlış bir isim verdiniz?

— Geceyi dışarda geçirmek istiyorduk. Henüz evli değildik, bu yüzden hakiki isimlerimizin bilinmesini doğru bulmadım...

(Devamı gelecek sayıda)

Peşaverli Abdurrahman Bey Türk olmak hasretiyle yandığı gençlik çağlarında ve...

Rüyasının gerçekleştiği yıllarda, Türk ordusunun subayı üniforması ile...

Ordumuza Girmek İçin Ceketini Satan Müslüman Hintli

Milli Mücadele tarihimize renkli şahsiyeti ile karışmış, fakat bugüne kadar ismi çok az duyulmuş olan genç bir Hint müslümanını, Peşaverli Abdurrahman Somdani Bey'in hikâyesini anlatıyoruz...

Bu yazı ile ilgili bilgi ve fotoğraflar : ZAFER HASAN AYBEK

— Bu ne?

— Bu para senin, güle güle harca.

Abdurrahman beyin gözleri dolu dolu olmuştu. Küçüktenberi hayran olduğu Türkiye'ye gitmek istiyordu. Karşısına mükemmel bir fırsat çıkmıştı: Hindistan Müslümanları, Dr. Muhtar Ahmet Ansari'nin başkanlığında, Balkan Harbi içinde bulunan Türkiye'ye bir Kızılay heyeti gönderiyorlardı. Ama Abdurrahman'ın parası yoktu. Bu parayı babasından istemiş fakat oğlunun tahsilini yarıda bırakarak bu şekilde memleket dışına çıkmasına rıza göstermeyen babası ona para vermemişti. Bunun üzerine Abdurrahman ceketini satmış, arkadaşları da bunu birkaç defa satın alıp hem ceketini, kendisine geri vermişler hem de yol parasını sağlamışlardı. Bu olay 1912 yılı aralık ayının ilk günlerinde sonradan Pakistan haline gelecek olan Hindistan'ın kuzey-batı bölgesinde geçiyordu.

22 Aralıkta İstanbul'a varan heyet büyük tezahüratla karşılanmış ve Çatalca hattına yaralılara hizmet için gönderilmişti. Balkan Harbi bitince Heyetin görevi de sona ermiş ve bir ekalliyle Hindistan'a dönmüştü. Türkiye'de kalan heyet üyesi Abdurrahman Beydi. Aynı Abdurrahman Bey 10 yıl kadar sonra da Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisi kararıyle Afganistan'a Türkiye Büyük Elçisi olarak gönderilecek, Türk milletinin yabancı asıllı bir şahsa gösterdiği en büyük lütuflardan birine mazhar olacaktı.

■

Abdurrahman Bey daha okul sıralarındayken Türklere karşı büyük bir hayranlık ve sevgi duymuştu. Öylesine bir hayranlık ve sevgi ki kardeşleri Abdurrahman Beye «Turki Lala» yâni «Türk ağabey» derlermiş. Balkan Harbi patlak verdiği zaman Aligârh İslâm Kolejinde okumakta olan Abdurrahman arkadaşlarını et yemeklerinden kesmeye teşvik ederek Türk yaralıları için bir Yardım Fonu kurmuş, zamanın İngiliz valisi Sir James Meston'un itirazına rağmen bu teşebbüsünü yürütmeye muvaffak olmuştu.

İşte bu sırada Hint Müslümanlarının Türkiye'ye bir Kızılay heyeti göndermesi, bu genç Türk hayranına sevdiği memleket gidip insanlarının arasına karışmak imkânını vermişti.

Balkan Harbini Dünya Harbi takip etmişti. O devrin padişahı Sultan Reşat Afgan Emiri Habibullah'a bazı kıymetli hediyeler göndermek istiyordu. Bu işe Raouf (Orbay) Beyin başkanlığında bir heyeti görevlendirmiş, Rauf Bey de Afgan dilini iyi bildiği için Abdurrahman'ı yanına almıştı. Ama heyet üyeleri İran sınırında İngiliz Kuvvetleri tarafından durdurulmuştu. Bu olay üzerine fena halde öfkelenen Abdurrahman, o sırada Hacca gitmek üzere İran sınırına yakın bir yerde toplanmış olan bazı Afganlıları silâhlandırmış, önemli bir geçidi İngilizlere karşı 36 saat tutarak heyet üyelerinin esir düşmelerine engel olmuş ve çarpışma esnasında da yaralanmıştı. Neticede Rauf Bey ve arkadaşları Afganistan'a gidemeyince Abdurrahman da onlarla beraber İstanbula dönmüştü. Bundan sonra Abdurrahman Bey, Rauf Beyin yardımı ile Harb Okuluna kaydolmuş, iki sene sonra da Türk ordusuna subay olarak katılmıştı.

Abdurrahman Bey mütareke yıllarını İstanbulda gizlenerek geçiriyordu. Bir gün genç Pakistanlıyı himayesi altına almış bulunan Rauf Bey İstanbul Mebusan Meclisinin İngilizler tarafından dağıtılacağını ve bazı devlet adamlarının tevkif edileceğini haber almış İngilizlerin eline esir düşmemesi için Abdurrahman'ı gizlice Anadoluya göndererek Kuvvayi Milliye'ye katılmasını sağlamıştı. Ertesi günü gerçekten İngilizler birçok devlet adamını Malta'ya sürmüşlerdi. Bunların arasında Rauf Bey de vardı.

Uzun boylu, yakışıklı ve cesur bir insan olan Abdurrahman Bey aynı zamanda çok zeki, liberal fikirli ve bilgili bir gençti. Millî Mücadele hareketine bu vasıfları ile de faydalı olmuş, muhaberat ve neşriyat işlerine bakmak için kurulan, bir büroda çalışmıştı.

O sırada yeni kurulan Büyük Millet Meclisi Hükümeti bir yandan saldırgan kuvvetlere karşı savaşırken bir yandan da bizi seven milletlerle diplomatik münasebetler kurmağa çalışıyordu. Türkiye'ye yakınlık gösteren devletler arasında Afganistan seçkin bir mevkie sahipti. Ankaraya elçi gönderen devletlerin başında da gene Afganistan geliyordu. Bu güzel davranışı cevapsız bırakmak olamazdı. Nihayet bu memlekete bir elçi gönderilmesine karar verilince ilk akla gelen insan Peşaverli Abdurrahman Bey oldu ve B. Millet Meclisi Hükümeti kendisini «Fevkalâde Murahhas» unvanı ile Afganistan'a ilk Türk Büyük Elçisi olarak yolladı. Elçiliği sırasında Amanullah Han kendisine çok iltifat etti, hattâ ikametine Ayniülî İmara denilen ve prensliği zamanında oturmuş olduğu sarayı tahsis etti.

Abdurrahman Bey birkaç yıl sonra tekrar İstanbula dönünce gene Rauf Beyin maiyetinde çalışmaya başladı. Rauf Bey ve Kâzım Karabekir 1924 te Terakkiperver Fırkasını kurmağa çalışıyorlardı. Yakın çalışma arkadaşları arasında Abdurrahman Bey de vardı. Nihayet 1925 yılının bir mayıs gecesi Beşiktaş'tan Nişantaşındaki evine dönmekte olan Abdurrahman üç meçhul şahıs tarafından tabanca ile vurulduğu ve gösterilen bütün ihtimamlara rağmen hazırının son günü hayata gözlerini yumdu.

Abdurrahman Bey Osmanlı İmparatorluğunun can çekiştiği günlerde maiyetinde çalıştığı Rauf (Orbay) Beyle birlikte...

Hindistan Müslümanlarının 1912 yılında Dr. Muhtar Ahmed Ansari başkanlığında Türkiyeye gönderdikleri Kızılay Heyetinin toplu halde bir fotoğrafı. Üçüncü sırada ayakta duranlar arasında soldan ikinci şahıs Peşaverli Abdurrahman Bey'dir...

WILLIAM HOLDEN

Nihayet Tehlikeli Yaşa Girdi

DÜNYA kurulduğu günden beri nice insan ayağında çedik pabuç, elinde âsa, diyar diyar dolaşıp kendilerine ebedî gençlik, ölmezlik verecek olan âbıhayatı arayıp durmuşlardır. Ama hiç kimse bu muhayyel suyu bulamamıştır. Hattâ işin tuhafı film yıldızları da bulamamışlardır. Doksan türlü ışık oyununa, Max Factor, Westmore gibi harika makiyajcılara rağmen seneler yıldızların üzerinde de ergeç tesirini gösteriyor. Yani beden ve ruh genç kalsa bile, yüzdeki çizgiler insanı ele veriyor.

Bugün film dünyasının en son yaş problemi William Holden'dir. Düne kadar beyaz perdede genç kızlarla rahat rahat aşk sahneleri çevirebilen Holden'in son iki filmi The Counterfeit Traitor (Sahte Hain) ve The World of Suzie Wong (Suzie Wong) seyirciler tarafından büyük tenkidlere uğradı. Bugün 43 yaşında olan William Holden'in bundan sonra ya Oscar Mükâfatını kazandığı «Stalag 17» gibi veya kendi yaşiyle uygun genç kadınlarla filmler çevirmesi isteniyor.

Bundan yirmi yıl önce ilk filmi Golden Boy (Altın Çocuk) filmini çevirirken o devrin en yakışıklı erkeklerinden biri kabul edilen Holden henüz 23 yaşında idi. Yüzünde en ufak bir çizgi, gözlerinde yorgunluktan eser yoktu. Seneler Robert Taylor'a, Gary Cooper'e yaptığını ona da yaptı. Böylece Holden tehlikeli yaşa girdi.

Bu tehlikeli yaş onun sanatını da tehlikeye sokacak mı? Hiç kimse bunu tahmin etmiyor. Çünkü son üç filmi için 750.000 dolâr aldıktan başka, ayrıca da brüt hâsılat üzerinden % 10 kâr alıyor ki, sade bu ona 1963 sonuna kadar dört milyon dolâr civarında bir gelir getirecek. Dahe şimdiden ona yaşiyle mütenasip roller ve büyük paralar teklif etmekte bütün film şirketleri birbirleri ile yarış ediyorlar.

William Holden: «Bir artist beyaz perdede uzun zaman, hattâ Lionel Barrymore, Clark Gable gibi ölünceye kadar kalabilir. Bunun çaresi gayet basittir. Yaşını inkâr etmemek ve daima ilerliyen yaşına göre roller almak. Yirmi yaşındaki bir gencin, elli yaşındaki bir profesör rolünü oynaması ne kadar yersiz olursa, bizim yaşımızdaki bir artistin de on sekiz yaşındaki bir üniversite talebesi rolüne heveslenmesi o kadar gülünçtür...» diyor.

Aynı şey zamanla Robert Taylor, David Niven ve «Öğleden Sonra Aşk» filminden sonra Gary Cooper'in de başına geldi. Bir tek Carry Grant, 54 yaşında olmasına rağmen aşk sahneleri çevirebiliyor.

■

SAHTE HAİN, William Holden'in son ve çok beğenilen filmlerinden biri oldu. Yalnız aşk sahneleri tenkide uğradı.

NE VAR NE YOK
NE VAR NE YOK
NE VAR NE YOK
NE VAR NE YOK

GENÇ VE YAKIŞIKLI bir boksör rolüyle film hayatına giren ve her türlü rolü muvaffakiyetle başaran William Holden 20 yıllık bir sanat hayatından sonra artık yaşiyle uygun karakter ve kompozisyon rollerine çıkmağa karar vermiş bulunuyor...

KIM NOVAK ve William Holden'in çevirdikleri Piknik filmi, onların unutulmaz eserlerinden biri olmuştu. Sağdaki resimde Holden geçen yıl bir ilkokul pikniğine misafir gittiği zaman kendisine karpuz ikram eden öğrenciler arasında görülüyor. Bakalım bundan sonra meşhur yıldız sanatını aynı şekilde devam ettirmeye muvaffak olabilecek mi?

■ **JULIET PROWSE** eski sevgilisi Frank Sinatra'yı da, Elvis Presley'i de unutmuşa benziyor. Zira son günlerde genç yıldız Ken Scott'un peşinden ayrılmıyor.

■ **MERCELLO MASTROİANNİ** «Marco Polo» isimli bir filmde oynıyacak. İsminden de anlaşılacağı gibi film, ortaçağda yaşamış büyük İtalyan seyyahını canlandıracak.

■ **CLARK GABLE,** ölümünden altı hafta önce Broadway'de «The Best Man» isimli sahne eserini oynamak üzere bir kontrat imzalamıştı. Şimdi Gable'ın yerine başka bir aktör aranıyor.

■ **ALEC GUINESS,** son yılların en çok satan romanı Hawai'nin filme çekilişinde başrolü oynuyor. Diğer rolleri Audrey Hepburn ve Rock Hudson paylaşmış bulunuyorlar.

■ **KIM NOVAK,** gazetecilerin: «Din konusunda neler düşünüyorsunuz?» sualini cevaplandırmayı reddetti. Dolaşan dedikodulara göre Kim, bir müddetten beri Buda dinini tetkik adiyormuş!

■ **GINGER ROGERS'**in büyük bir sermaye yatırarak tesis ettiği Birleşik Amerika ve Kanada'da bir seri gıda maddeleri satan mağazaları gelecek sonbaharda açılacaktır.

■ **JEAN SIMMONS** hiçbir sebep göstermeden beşer yüz bin dolarlık iki film teklifini reddetti. Fakat kulağı delik gazeteciler bunun, Jean'in hâmileliğinden ötürü olduğunu iddia ediyorlar.

En alâsı Nuh'un ANKARA MAKARNASI

REKLAM MORAN A - 241

Ankara Makarna Un ve İrmik Fabrikaları
Nuh Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi
İstanbul Tel: 22 10 72 Ankara Tel: 11395

Dehşet Perdesi

11

YAZAN: DENNIS WHEATLEY
ÇEVİREN: ADNAN ERİM

ÇIKAN KISIMLARIN ÖZETİ Çekoslovakyalı Bilto ile yeğeni Nicholas, Alman istilâsı sırasında İngiltere'ye sığınmışlardır. Bilto iyi bir atom âlimidir. Kanada ve Amerikadaki tesislerde çalışmıştır. Şimdi İngiltere'den gizlice kaçıp Demir Perde arkasında çalışmak istemektedir. Üniversite Profesörü olan yeğeni Nicholas'ı yardıma çağırır. Nicholas, Bilto'nun İngiltere'den kaçma kararını doğru bulmaz. Onu bu işten vazgeçirmek için çok uğraşır. Fakat bir türlü muvaffak olamaz. Bunun üzerine Bilto'nun pasaportunu gizlice alır. Maksadı onu kurtarmaktır. Demir Perde ajanları atom âlimi olduğunu zannederek Nicholas'ı kaçırmıya kalkarlar. İşlerin kötüye gittiğini anlıyan Nicholas kendisinin Bilto olmadığını söylerse de kimseyi inandıramaz. Mukavemet etmiye kalkışır. Koluna batırılan bir iğneyle kendinden geçer... Ve Prag'a götürülür. Kendisine refakat eden kadın ajan Horovska ikisinin de hayatlarının tehlike içinde olduğunu ve vereceği talimata harfiyen riayet etmesini söyler. Kendilerini hava alanında karşılıyan bir başka ajan Nicholas ve Horovska'yı gizli teşkilât şefine götürür. Bu arada tasarladıkları kaçma planı suya düşer. Gizli teşkilât şefi atom âlimi zannettiği Nicholas'ı diğer âlimlerle tanıştırmak üzere bir yemek tertib eder...

Nicholas, soğuk soğuk terledi. Bilto ile aralarında on yaş fark vardı. Bu haydut ne kadar dikkatli bir adamdı. Bilto'yu tanımadığı halde, ötekilerin yaşlı olmalarından dolayı Nicholas'tan belki şu anda şüphe bile etmiye başlamıştı!

Nicholas acele bir cevap uydurdu:

— Aslında ben de onların yaşında sayılırım! Bizim aile yaşını göstermez. Meselâ büyükbabam yetmiş yaşında öldüğü halde saçının bir tek teli ağarmamıştı!...

Frcek güldüm̈siyerek başını salladı:

— Bakalım biz o yaşa kadar dayanabilecek miyiz? Varsın saçlarımızın hepsi ağarsın!

Nicholas bu sözü söylediğine bin kere pişman oldu. Bilto'nun büyükbabası daha Bilto doğmadan ölmüştü! Bir an Bilto rolü yaptığını unutmuş, kendi büyükbabasından bahsetmişti. İyi ki bu adam Bilto'nun ailesi hakkında malûmata sahip değildi. Ya bundan sonra tahkik edip öğrenmiye kalkarsa?!...

O sırada kadar da Nicholas elbette kapağı Londra'ya atardı.

Frcek yerinden kalktı. Kmoch'a döndü:

— Sayın Profesörü hemen oteline götürün. Miss Horovska da beraber gidecek, değil mi?...

Genç kadına baktı. Horovska başını salladı:

— Evet. Ben de beraber gidiyorum. Profesörün en yakın arkadaşı değil miyim?!...

Frcek, Nicholas'a mânalı mânalı bakıp göz kırptı:

— Ağzınızın tadını biliyorsunuz sayın Profesör! Çok isabetli bir intihap yapmışsınız. Fakat yine de aklınızda bulunsun. Eğer bıkkınlık gelir de yenilik ihtiyacını duyarsanız çekinmeden bana haber verin. Kadın ajanlarımız çoktur. Bir başkasını derhal emrinize veririz!...

Nicholas soğuk soğuk tebessüm etti:

— Teşekkür ederim. Zaten ben de sizi sık sık görmeğe geleceğim.

— Beklerim. Benim için bu ziyaretlerinin büyük bir şeref olacaktır.

Kısa boylu, şişko Kmoch, Nicholas'la Horovska'nın önüne düştü. Odadan çıktılar. Aşağıya indiler. Araba hemen garajdan çıkarıldı. İçine doldular. Caddelerde uğmıya başladılar.

Nicholas içinden düşünmiye başladı. Otelde öğleye kadar kalacaklardı. Bu kadar zaman, gizlice sıvışmak için bol bol yeterdi. Fakat bunu nasıl yapacaktı? Binanın içinde elbette birçok polis hafiyesi bulunacaktı. Bunları nasıl kafese koyup kapıdan dışarı fırlıyacaktı?...

Haydi, bu işi becerse. Nerede saklanacak, İngiltere'ye gizlice nasıl uçacaktı?...

Yanında oturan Kmoch konuştu:

— Mister Novak, aklıma gelmişken söyliyeyim. İkinize de henüz resmî hüviyet kartları verilmedi. Hüviyeti olmıyan kimse otelden dışarı çıkamaz. Kapıdaki memurlara böyle emir verilmiştir. Siz zaten istirahat edeceksiniz. Bir yere gidecek değilsiniz. Fakat olur da şehirde kısa bir yürüyüş yapmak isterseniz. Bunu maalesef şimdilik yapamıyacaksınız. Zannedersem öğle yemeğinden sonra ikinize de hüviyet kartları verilir. O zaman rahatça dolaşırsınız...

Nicholas ses çıkarmadı. Bu hiç de iyi havadis değildi! Öğle ziyafetinden önce otelden muhakkak çıkmalı, izini kaybetmeliydi!

Birkaç dakika sonra Engelsuv Dum isimli otele vardılar. Kapıda iki sivil memuru geçip ikinci kata çıktılar. Kmoch, odanın kapısını kendi eliyle açtı:

— İyi günler... Öğleyin görüşürüz.

Nicholas'la Horovska, içeri girdiler. Oda geniş ve aydınlıktı. Duvarın dibinde iki kişilik güzel bir karyola, ortada bir masa, üç koltuk vardı. Yandaki kapıdan bitişikteki banyo dairesine geçiliyordu.

Nicholas koltuklardan birine çöktü:

— Geç bakalım karşıma Horovska! Kaybedecek bir tek dakikamız yok! Sorduklarıma birer birer cevap vereceksin. Evvelâ sen ne diye beni...

Genç kadın deli gibi yerinden fırlayıp Nicholas'ın boynuna atıldı. Eliyle ağzını kapadı. Kulağına heyecanla fısıldadı:

— Sesini kes! Aklını mı kaçırdın? Aşağıdan bizi dinliyorlar! Her tarafta mikrofon dolu!

— Aklını kaçıran sensin! Evham seni deli ediyor! Otel odasında mikrofonun ne işi var?...

Horovska, karyolanın başucundaki telefona koştu. Makineyi yerinden kaldırdı. Altından bir sürü teller, oyuklar, düğmeye benzer şeyler meydana çıktı.

Parmağiyle bunları işaret etti. Sonra telefonu yerine bırakıp Nicholas'ın yanına geldi.

Kulağına eğildi:

— Ben sana demedim mi?!...

Nicholas'ın yüzü sapsarı kesildi. Horovska, onu odanın öbür ucuna çekti. Ağzını yine kulağına yapıştırdı:

— Şimdi beni dinle! Bundan sonra bana Fedora diyeceksin, «sevgilim» diye hitabedeceksin. Benden hoşlanmasan da böyle demen lâzım! Birkaç saat daha bu oyunu oynıyalım. Ondan sonra kurtulacağız.

— Nasıl kaçacağız? Otelden nasıl çıkacağız?

— Şimdi sus. Konuşamayız. Sessiz de duramayız. Odaya girdiğimiz andan itibaren bizi dinliyorlar. Sesimiz çıkmazsa şüphelenirler. Sen bana yüksek sesle bir şeyler söyle. Oda hakkında, valizlerimiz hakkında bir şeyler uydur!...

Horovska, Nicholas'ın yanından çekilip karyola tarafına yürüdü. Oradan seslendi:

— Bilto, sevgilim, valizlerimiz tamam mı?

— Tamam şekerim. Benimkini açar mısın? Tıraş takımı var mı içinde?...

— Dur bakayım. Evet, tıraş takımın içinde! Birkaç kalıp sabun da almışsın. İyi ettin. Burada sabun azdır. Adam başına on beş günde bir kalıp verilir.

— Bilseydim daha fazla alırdım. Bu şekilde başkalarına yardım etmiş olurduk. Bizim harcıyacağımızı onlar harcarlardı...

Horovska gülümsedi. Uzaktan sessizce yalnız dudaklarını hareket ettirdi: «Aferin, oluyor...»

Karyolanın ayak ucuna yan yana iliştiler.

— Fedora, bu oda çok güzel değil mi?

— Bize en güzelini ayırmışlar, sevgilim. Yorgunsun. Uzanıp istirahat etsene.

— Önce tıraş olmak istiyorum. Onun üstüne bir duş yaparım. Sonra da şu güzel yatağa uzanırız...

— Nasıl istersen öyle olsun sevgilim...

Nicholas bornozunu alıp banyoya girdi. Arkasından Horovska yetişti. Banyonun bütün musluklarını açtı:

— Beni dinle Novak! Burada iki dakika konuşalım. Sular şarıl şarıl akarken konuşmalarımız anlaşılmaz. Kmoch hüviyet kartımız olmadığı için kapıdan çıkamıyacağımızı söylemişti. Otelin içinde bizim teşkilâtın adamları olacak. Bazıları benim eski arkadaşlarımdır. Belki bizi buradan gizlice çıkaracak bir yol bulurlar.

— Onları aramıya mı gideceksin?

— Evet. Sen duş yaparken ben aşağıya inip arkadaşları arıyayım. Biraz geç kalırsam aklına fena şeyler gelmesin! Seni bırakıp kaçtım sanma! Bekle. Ben muhakkak geleceğim!...

— Fazla geç kalma! Bütün otel allak bullak eder, her şeyi anlatırım!

(Devamı gelecek sayıda)

İlk soğuklarla beraber nezle ve bronşit de kendilerini gösterirler. Siz bunların iyi ısıtılmamış bir odadan geldiğini düşünürsünüz, oysa çok zaman bu gibi rahatsızlıkların başlıca sebebi hararetin yüksekliğidir: Çok sıcak bir odada oturmak siz farkında olmadan bünyenizde tahribat yapmağa başlamıştır.

Devamlı oturulan odalarda 25 derece çok fazladır. Suhunet 20 dereceyi hiçbir zaman geçmemelidir. Bu suretle sıcaklık organizmanızda aksi tesir yaratmaz.

Çok Sıcak Bir Odada Yatmak Tehlikelidir

BÜTÜN bir gece bir ser atmosferinde oturmuşsunuz, sabah işinize gitmek üzere evinizden çıkıyorsunuz, dışarının buz gibi havası derhal size tesir ediyor, bu havayı teneffüs etmenizle beraber derhal sizde bir soğuk alma hali başlıyor.

Geceleri boğazınız kurumuş ve susamış durumda birkaç defa uyanırsanız tehlikeli bir hastalığa yakalandığınızı zannetmeyiniz: Organizmenizi bu hale getiren sebep onda dokuz odanızın sıcak ve kuru havasıdır.

Fazla ısıtılan odalar karaciğeri nezik olan herkes için tehlikelidir, çünkü fazla sıcaklık ve sıcaktan soğuğa geçme halleri bu organ üzerinde aksi tesir yaratırlar ve onu tembelleştirirler.

Yüksek suhunet böbrekler üzerinde de aksi tesir yaratır. Böylece karaciğer ile böbrekler başlıca rolleri olan organizmamızı kaplıyan pislik ve tokalınlerden kurtarma ameliyesini hakkiyle ifa edemezler. Neticede de biz bu zehirlenmenin doğurduğu bazı rahatsızlıklar hissetmeğe başlarız: Bunlar ya uykusuzluk, ya da tam aksine çok ağır bir uyku, uyandığımız zaman baş ağrıları halinde belirirler. Üstelik ağızımız sabahları pas tutmuş gibidir, uykulu halimizden de bir süre kurtulamayız.

Uzmanlara göre yatak odasının ideal suhuneti 15 derece olmalıdır. Bu şartlar dahilinde ciğerlerde bir kuruma hali olmaz, organizma susuz kalmaz ve insan sükûn içinde uyur.

Odanız genişse pencereniz açık olarak uyuyabilirsiniz. Yok eğer küçükse dışarısının serin havası boğazınıza gelmiyecek şekilde aralamalısınız, çünkü aksi halde hemen anjine, ya da nezleye yakalanabilirsiniz.

Salonlarda, yemek odalarında ve oturulan bütün kısımlarda suhunet daima 20 derece üzerinde bulundurulmalıdır. Bu şekilde hem soğuktan mütessir olmazsınız, hem de sıcaklık organizmanızda aksi tesir yaratmaz.

HASSAS ÇOCUKLAR

Hareket halinde bir iş yapmak zorunda kaldığınız bir odada 18 derecelik bir hararet her bakımdan normal ve kâfidir.

Bu suhunet farkları çocuk bulunmayan evler, ya da apartman katları için mükemmeldir. Ama evde çocuk varsa öğütlenecek şey evi aynı hararet içinde ve aşağı yukarı 18 derecede bulundurmaktır. Bilhassa bunu küçük apartman dairelerinde ve çocukların her odaya geçebildiği yerlerde tatbik etmek yerinde olur, çünkü çocuklar suhunet farklarına karşı çok hassastırlar. Havayı bronşlarına sevkeden kısım son derece kısadır ve hava oraya varmadan önce ısınma imkânını bulamaz. Bu yüzden de çocuklar bronşit olmaya büyüklerden daha müsaittirler.

Ama kaloriferle ısıtılan odalarda atmosferi ratip bir hale getirmek için radyatörlerin üzerine su dolu kaplar yerleştirmek lâzımdır.

25 DERECE ÇOKTUR

Bununla beraber kaloriferli odalarda suhunet 24, ya da 25 dereceyi yükseldi mi radyatörlerin üzerinde su kullanmak da tehlikelidir, çünkü çok fazla ısıtılmış olduğundan havanın daha fazla buhara ihtiyacı olacaktır. Oysa hem çok sıcak, hem de çok ratip bir hava teneffüs edecek olursanız, ciğerleriniz yeteri kadar su buharı dışarı veremez, çünkü teneffüs edilen hava bununla doludur. Deriniz de aynı sebepler yüzünden yeteri kadar teneffüs edemez.

GÜNDE BİR DEFA

İşte bu yüzden hem çok sıcak ve hem de çok ratip bir havadan mahrum kaldığımız zaman kendimizi iyi hissetmeyiz, bize bir ağırlık âriz olur.

Radyatörlerin üzerinde su kullanıldığı zamanlar odanın hararetı çok fazla artacak şekilde suhunetin yükselmesine mâni olmak şarttır. Bu gibi hallerde odanın içinde fazla su buharının önüne geçmek için de radyatör üzerine konulan su kabının içine ancak bir defa su doldurulmalıdır.

TÜRK MUSİKİSİ BESTEKÂRLARI KÜLLİYATI

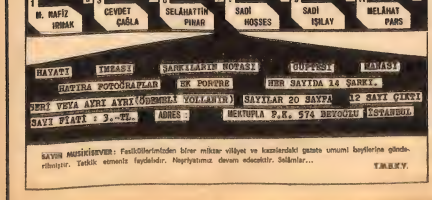

SAYIN MUSİKİSEVER: Fasiküllerimizden birer miktar vilâyet ve kazalardaki gazete umumî bayilerine gönderilmiştir. Tedkik etmenin faydalıdır. Neşriyatımız devam edecektir. Selâmlar...

T.M.K.Y.

TÜRKÇEYİ İYİ BİLİYOR MUSUNUZ?

Ş. KUTKAN

VAZİYET, VAZ'-I YED

Gazete haberlerinde, genç muhabirlerin (vaziyet) ile (vaz'-ı yed) i ayıramadıkları oluyor. Halbuki bu hataya düşmeden, (vaz'ı yed) yerine (el koymak) deyiverseler mesele kalmıyacak. Ama bazan eski kelimeleri kullanmak, insana hoş bir zevk, bir gurur veriyor galiba... Lâkin eski kelimeleri, lügatleri iyice bildikten, edamakıllı tanıdıktan sonra kullanırsak, hataya düşmemiş oluruz.

(Vaziyet), hepimizin bildiği (durum) dur. Hattâ (durum) bile (vaziyet) i tamamiyle ifade edemiyor. Meselâ, subay, lâübalillik eden nefere: (vaziyetini takın!) diye çıkışacak yerde, (durumunu takın!) dese, bu sözüne belki kendisi de güler. Demek ki, bize, yerine göre, (vaziyet) de lâzımdır, (durum) da. Arapçadır diye (vaziyet) i atarsak dilimiz kısırlaşır, nefere (vaziyetini takın!) bile diyemeyiz.

(Vaz'-ı yed), (el koymak) demektir. (vaz' = koymak; yed = el). (Hükümet demire el koydu) diyecek yerde (hükümet demire vaz'iyed etti) demek, artık, olmaz; çünkü bu tâbir ömrünü bitirip ölmüştür. Fakat eskiliğe heves edip söyliyeceksek, doğrusunu bilmemiz lâzımdır.

■

HOYRAT

Aslı, Rumca (horyat). Biz, kelimeyi dilimizin fonetiğine uydurarak, en kolay şekilde söyliyebilmek için (hoyrat) demişiz. (Tobra) yı (torba) yapışımız da böyle bir fonetik kolaylık içindir. Bizim fonetiğimiz, kelimeyi, ağzımızı, yüzümüzü eğmeden, en kolay şekilde nasıl söylemek mümkünse öyle söylettirir.

Hoyrat, (eli bir şeye yakışmıyan, kırıcı dökücü, kaba adam) mânasına geliyor.

■

DOYUNCA

Soru — Bir türkünün şu mısraındaki (doyunca) kelimesi yanlış değil midir?

(Ben saramadım, eller sarsın doyunca)

Bunun yerine (doyuncaya kadar) demek icab etmez mi?

— Bu, dilimizin eski kullanışlarından biridir. (Doyuncaya kadar) demezler, (doyunca...) derlermiş. Dilimizde hâlâ kullandığımız böyle bir söz var ama, galiba pek farkında olamıyoruz. Çok hızlı koşan biri için: (Yalları deyince filân yere vardı) deriz. Bunun mânası: (Biz «Ya Allah!» sözünü söyleyinceye kadar o adamdan filân yere vardı.) demektir.

Divan edebiyatında ve eski metinlerde bu kullanış çok geçer.

■

ORUÇ

Farsça (rûze) den bozmadır. (Rûz) gün demektir. (Rûze), bir gün için tutulan oruç. Dilimizde (R) ve (L) ile başlıyan kelimeler bulunmadığı için, (rûze) nin başına bir (u) getirmişiz, (uruze) olmuş; kullanıla kullanıla da (oruç) haline gelmiş. Artık bu kelimeye Farsça denebilir mi?

Büyük mağazalarda ve bütün PHILIPS bayilerinde bulunur. Fiatı: TL. 192.—

SAZ ve ses dünyamızın rakipsiz diyebileceğimiz en büyük ustalarından biri ve belki de birincisi Tamburi Cemil Beydir. Çünkü, Klâsik Türk Musikisinin ruh ve mahiyetini bozmadan bu musikiye yeni bir üslûp ve şahsiyet getirmiş yegâne sanatkârdır.

Tamburi Cemil Bey 1873 te İstanbulda doğmuş ve 1916 da yine İstanbulda ölmüştür. Ceza mahkemesi âzasından Mehmet Tevfik Beyin oğludur. Büyükbabası, Sadrazam Hüsrev Paşanın yetiştirmelerinden ve kethüdası olan Mustafa Reşit Efendidir ki, çocukluğunda Macaristandan Paşanın konağına gelmiştir.

Cemil Bey, ilk tahsilden sonra hususi dersler almış, bir müddet Mektebi Mülkiyeye devam etmiş, kendi kendine çalışarak ve hususi ders alarak Fransızca öğrenmiştir. Bir müddet Hariciye Nezareti Şehbenderlik kalemine girmişse de, memuriyet hayatından sıkılarak ayrılmış ve kendini tamamen musikiye vermiştir. «Rehber-i Musiki» adiyle musiki nazariyelerini ihtiva eden bir eseri vardır.

Cemil Bey tamburdan başka kemençe, lâvta, yaylı tambur, viyolonsel, rebap, cura, saz, meydan sazı ve hattâ zurna da çalardı.

Onun önemli taraflarından biri de meçhul bir (folklorcu) olmasıdır.

Yakacık'taki bir pehlivan güreşine götürmek istedikleri zaman: "Aman efendim, yağ içinde adamlar, birbirlerini boğacaklar, buna ne lüzum var?„ diye itiraz etmişti. Fakat: "Rumeli'nin eşsiz zurnacıları da gelecek, onları dinlersiniz!„ denince, neşe içinde: "Gidelim...„ demişti.

Onun zamanında, halk bilgisinin adı duyulmamıştı. Hele imparatorluk rejiminde halkın manası (ahalı nas) yani (ayak takımı) idi. Bugün sanatımızın geleceğini bağ-

Meşhur Şarkıların Mânalarını Biliyor musunuz?

Uşşak Yürük Semâî — **Güfte: Yahya Kemâl — Beste: Süleyman Erguner**

Ömrün şu biten neşvesi tâm olsun erenler:
Son meclisi câm üstüne câm olsun erenler.

Şükranla vedâ' ettiğimiz câm-ı fenâya,
Son pendimiz ahlâfa: devâm! olsun erenler.

Câizse harâbât-ı ilâhide de, her şeb
Yâran, yine rindân-ı kirâm olsun erenler.

Tekrâr mülâki oluruz bezm-i ezelde,
Evvel giden ahbâba selâm olsun erenler.

Vezni: Mef'ûlü mefâîlü mefâîlü feûlün.

Divan Edebiyatı devrinde «noktalama işaretleri» yoktu; ancak Kur'anda bazı «Secâvend» harfleri vardı. Divan Edebiyatının bu geleneğini devam ettirmek için, gazel, kaside gibi şiirleri yeni harflerimizle yazarken noktalama işaretleri kullanmıyorlar. Şiirin mânası anlaşılabilsin diye geleneğe uymadık.

Kelimeler: (Neşve: Neş'e; fakat daha ziyade mânevî, tasavvufî ve olgun bir sarhoşluk. Erenler: Kemâl sahibi Bektâşî veya Bektâşiler. Câm: Şarap kadehi. Şükrân: Daha ziyade mânevî bir minnet ve teşekkür duygusu. Günlük hayatımızın minnetini «teşekkür» kelimesiyle ifade ederiz. Alaha: «Teşekkür ederim ya Rabbi!» demeyiz. Allaha karşı olan minnetimizi bildiren kelime «şükür'dür. Vedâ': Geri dönülmemek ihtimali olan bir yolculuğa çıkarken sevdiklerimizden ayrılışımız. Fenâ: Fânîlik, muvakkat yaşayış; ebedîliğin zıddı. Câm-ı fenâ: Fânî hayatımızın şarap kadehi. Şair, fânî hayatımızı, bir ömür boyunca içilmekte olan bir şarap kadehine benzetiyor. Pend: Nasihat, tavsiye. Ahlâf: Bir kimseden veya bir nesilden sonra gelenler; evvelkilere «eslâf» denir. Câiz: Burada «mümkün» mânasına. Harâbat: Meyhane; ehli dillerin, Allah âşıklarının devam ettiği aşk ve sohbet meclisi; yani kâmil bir insanın huzuru. Şeb: Gece. Yârân: Dostlar. Rind: Hakikatı anladığı için dünya ve cemiyet kayıtlarına pek aldırmıyan, kalender ve melâmî-meşrep insan. Rindan: Rindler. Kirâm: «kerîm» in çoğulu. «Kerîm» şerefli, yüksek, asîl, muhterem, cömert mânalarına gelir. «Kirâm» sıfatı, daha ziyade, yüksek mevki sahibi kimselere, devlet adamlarına verilen bir sıfattır. Şeref ve itibar kayıtlarından kurtulmuş rindlere pek gitmez. Esasen, bu resmî tâzim sıfatının verildiği kimseler, şairin samimî bir hava içinde kadeh tokuşturduğu arkadaşlarıdır. Bununla beraber, onlar hakkında bu sıfatı kullanmakla kendilerine karşı duyduğu derin hürmeti ifade etmek istemiştir. Mülâki olmak: Buluşmak. Bezm: Meclis, toplantı. Ezel: Başlangıcı olmıyan zaman. Mukabili, sonu olmıyan zaman mânasına «ebed» dir. Burada «Bezm-i Ezel» yerine «Bezm-i Ebed» denmesi daha uygun olurdu. Ahbâb: sevgili dostlar).

Hayata veda etmek üzere olduğunu tahayyül eden şair, bu gazelinde şunları söylemek istiyor:

Fânî hayatımızın bitmekte olduğu şu son demde, son toplantımızda kadeh kadeh üstüne içelim de, ömrümüzün sarhoşluğu tam olsun bâri... Kendimizden ademkâilli geçelim.

Bizden sonrakilere son tavsiyemiz şudur: Memnun olarak, minnet ve şükran hisleri duyarak veda ettiğimiz bu fânî hayat sarhoşluğuna devam ediniz! Bu kadehi elinizden bırakmayınız!

Eğer mümkün ve caizse, İlâhi bir meyhane diyebileceğimiz öbür dünya hayatında da her gece dostlarımız, kadeh arkadaşlarımız, yine bu dünyadaki kalender ve aziz rindler olsun; temennimiz budur.

Öbür dünyaya bizden evvel giden dostlarımıza gönülden selâmlar! Onlara söyleyiniz ki, Ezel Meclisinde kendileriyle yine buluşacağız; az kaldı.

TAMBURİ CEMİL BEY

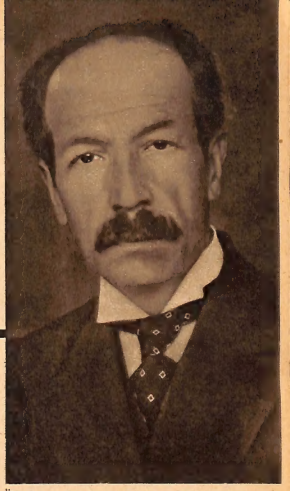

YAZAN: BAKİ SÜHA EDİBOĞLU

ÜSTAT — Tamburi Cemil Bey, Türk musikisinde taksimleri ile şöhret yapmış ve gerek tambur, gerekse kemençenin çalınış imkânlarını en erişilmez seviyeye çıkarmış bir kimsedir. Cemil Beye, «Tamburu konuşturan adam» derlerdi.

ladığımız halk musikisi eserlerine dudak bükerek (köy havası) diyen bir cemiyetin içinde Tamburi Cemil, halk musikisine âdeta âşıktı. Onun bu sevgi ve aşkını canlandıran bir hikâyeyi, yakın arkadaşı Atıf Esenbel'in hâtıralarından dinliyelim:

«Sene 1900... Yakacıkta bir pehlivan güreşi vardı. Ben de davetli idim. Bulgaristandan, Yanboluʼdan meşhur pehlivanlar gelmişti. Cemil Beye teklif ettim. Gitmek istemedi:

«— Aman efendim, yağ içinde adamlar, birbirlerini boğacaklar, ne lüzum var? dedi.

«O zaman zayıf tarafına dokundum. Bizim, oraya pehlivanlarla gelen Rumelili iki zurnacıyı dinlemeğe gideceğimizi, o diyarların eski havalarını fevkalâde güzel çaldıklarını işittiğimi söyleyince, isteksizliği bir anda geçti, hattâ neşelendi, galiba zurnacı meşhur Arap Mehmet de orada idi. Fakat o iki zurnacının yanında çalmadı. O gün akşama kadar pehlivan güreşlerine mahsus, bütün ve eşsiz bir kompoziyon olan pehlivan havalarını çalan zurnacı ve davulcuları dinledik. Akşam üstü aynı havaları birbirimize ısrarla tekrar ederek Kartala geldik. Cemil Beyde güreşin çok yerlerinde tekerrür eden motiflerden ve temlerden birkaçı âdeta sabit fikir haline gelmişti. Mütemadiyen tekrarlıyor:

«— Bunu bir yerde duyamayız. Ne yazık ki zurnadan başka hiçbir saz da bu tavırla çalınmaz; o tesiri yapamaz, diyordu.

«Kartalda eski bir meyhaneye girmiştik. Sarı bir petrol lâmbasının ışığında, domates, salatalık ve taze balık kokusu içinde Umurca rakısını yudum yudum içerken pehlivan havalarının sihri gittikçe sarıyor, zurnaların açık ve sırada kırmızı akisler yapan sesi, davulların cihangirane bir kuvvet taşıyan vuruşları kanımızı tutuşturuyordu...

«O akşam karar verdik ve ertesi günü Uzunçarşıya giderek en iyi erik ağacından iki zurna ısmarladık. Bir hafta sonra Cemil Bey kâğıda sarılı iki zurnayı pardesüsünün içinde Erenköyüne getirdi. Aynı zamanda zurnanın çalış tekniğine dair geniş ve esaslı bilgilere sahip olduğunu hayretle gördüm. O hafta içinde, bir tarafta ısmarladığımız zurnalar yapılırken, o da Sulukuleye, Çingenelere gitmiş, hattâ Arap Mehmedi bulmuş ve zurna çalışma dair bilgileri evvelâ nazarî olarak öğrenmişti. İzahat verdi:

«Evvelâ bütün parmakları kapıyarak, güzel, pürüzsüz ve devamlı bir (Sol) sesi çıkarmak lâzım. Ondan sonra sırasiyle birinci parmak açılacak... Nevâ söyle, Hicaz böyle... diyerek zurnayı aldı ve hakikaten dolgun, kuvvetli, pürüzsüz bir (Rast) çıkardı. Ondan sonra oturup karşılıklı üflemeğe başladık ve ilk parça olarak orta oyunundaki Kavuklu havasını çaldık. Cemil Bey kısa zamanda zurnayı çok ilerletti. Bir müddet sonra tekrar dinlemek fırsatını buldum. Meşhur zurnacı Arap Mehmet de bundan daha parlak çalamazdı.»

■

Tamburi Cemili anlatmağa çalışan bu yazıda onun değerli sanatkâr oğlundan, Mesut Cemilden bahsetmemeğe imkân yoktur. Ancak bu yazı serisinin ileride pek değerli bir tipi olarak ele alınacağı için şimdilik babasının ev içi hayatını anlatan bazı satırlarını buraya zevkle aktarıyoruz:

«Babam, benim iyice hatırladığım zamanlarda, sürekli melânkoli hali gittikçe artan bir adamdı. Onun neşeli, gülümser yüzünü hiç hatırlamıyorum. Bütün ev halkı ile olduğu gibi, benim ile de çok cıddi, hattâ resmî idi. Bana cıddiyet ve temkinle, telâş etmeden, dirseği kaldırmadan, yerden temenna etmeği öğretmişti. Hatırlamadığım pek küçük yaşlarım dışında, onun beni bir tek defa bile kucakladığını, öptüğünü bilmiyorum, hiçbir neşeli olduğu zamanlar, benimle beraber bahçeye çıkar, hayvanlar, bilhassa kedilerle meşgul olur, bana âdeta bir nevi «kedicilik» öğretir, ben doğmadan evvel ölen bir kedisinin hikâyelerini anlatırdı. Bu, iri, erkek bir tekir kedi imiş. Adı da basbayağı «Tekir» imiş.

«Hop, Tekir! deyince, tavana asılı bir meşin topa sıçrar, tırnaklariyle takılır; İn! deyinceye kadar dururmuş. Babamla annem evlendikleri zaman, gecelerce, kapılarına gelmiş miyavlamış, orada beklemiş... İsmini unuttuğum başka bir tanesi, bir dişi kedi de Gedikpaşada, evin yanındaki mescidin minaresinde, akşam ezanı okunurken, arka ayakları üstünde, müezzinin sesi çıktığı kadar, bütün kedilerin, yüksek bir yerdeki kuşlara imrenirken yaptıkları gibi, kikirder dururmuş...»

■

Klâsik Türk musikisinin, daha doğrusu (sanat musikimizin) hayranı ve âşıkı olan Yahya Kemal, Tamburi Cemil zamanına gençliğinde yetişmiş ve onu bazı konaklarda büyük bir zevkle dinlemiştir. Cemil Bey bahsi açıldığı zaman her şeyi bir tarafa bırakır, dakikalarca ondan bahseder, anlatır, anlatır ve en sonunda içini çekerek, Polonyada sefir bulunduğu sırada hasretler içinde onun için yazdığı (Tamburi Cemilin ruhuna gazel) ve (Kar) şiirini okur, sözlerini şu iki mısra ile bitirirdi:

Zihnim bu şehirden, bu devirden çok uzakta
Tamburi Cemil Bey çalıyor eski plâkta.

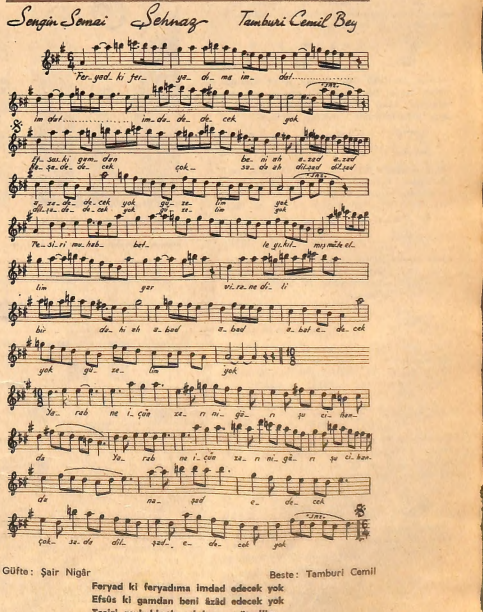

Güfte: Şair Nigâr — Beste: Tamburi Cemil

Feryad ki feryadıma imdad edecek yok
Efsûs ki gamdan beni âzâd edecek yok
Tesiri muhabbetle yıkılmış, müteellim
Vîrâne dili bir daha âbâd edecek yok
Ya Rab ne için zâr-ı Nigâr-ı şu cihanda
Nâşâd edecek çokza da dilşad edecek yok

YILDIZINIZ DİYOR Kİ

30 aralıktan 4 ocağa kadar : Doğduğunuz burcu bularak kendi falınızı okuyabilirsiniz.

KOÇ BURCU
21 MART - 20 NİSAN

İş durumunuzda bir değişiklik olacak. Mali bakımdan bazı sıkıntılarınız böylece sona erecek. His hayatınızda büyük bir canlılık var. Sağlık bakımından da iyiye doğru gidiyorsunuz.

BOĞA BURCU
21 NİSAN - 21 MAYIS

Birkaç gün evden çıkmamanız iyi olur. Bir kaza ihtimali daima mevcut. Evinizde kendinizi oyalıyabilecek bir şeyler bulmanız mümkündür. Baş ağrılarına aldırmayın.

İKİZLER BURCU
22 MAYIS - 20 HAZİRAN

Vereceğiniz kararların size belki de zararı dokunmaz ama çok sevdiğiniz birine dokunabilir. Bazı konularda hassasiyetinizi yapmak istediğiniz işlerde aksi tesir yaratıyor.

YENGEÇ BURCU
21 HAZİRAN - 22 TEMMUZ

Sağlık durumunuz genel olarak iyi ama bünyenizin sağlamlığına fazla güvenmeniz aleyhinize bir durum yaratabilir. Yeteri kadar okumuyorsunuz. Senelik izninizi almalısınız.

ASLAN BURCU
23 TEMMUZ - 22 AĞUSTOS

Ölümden bu kadar çok korkmamalısınız. Zaten bu sizde bir evham halinde. Açık havada yapacağınız uzun gezintiler kaygılarınızı dağıtabilir. Toplantılara da katılmalısınız.

BAŞAK BURCU
23 AĞUSTOS - 22 EYLÜL

Çalışma gücünüzü daha faydalı şeyler üzerinde toplamalısınız. Gece hayatınız çok yorucu. His hayatında karşı taraftaki insanın duygularına saygı göstermelisiniz. İnatçılığı bırakın.

TERAZİ BURCU
23 EYLÜL - 22 EKİM

Soğuk almadan ileri gelen bir rahatsızlık geçiriyorsunuz. Kendinize iyi bakmalısınız, yoksa hastalığınız başınıza iş açabilir. Kendi kendinize yerli yersiz ilâç kullanmanız da pek iyi değil.

AKREP BURCU
23 EKİM - 21 KASIM

Karşı cinsin hisleri bakımından bahtınız açık, Mesut bir evlenmeye doğru gidiyorsunuz. Yalnız çok tutumlu olmanız gerek. Bu bağlılığı sağlam temellere dayamalısınız.

YAY BURCU
22 KASIM - 20 ARALIK

Bütün aile efradını sevindirecek çok iyi bir haber alacaksınız. Bu sözlü olarak bildirilmiş bir haber, ya da bir mektup olabilir. Bu haber, umumi yaşayışınızda değişiklik yaratabilir.

OĞLAK BURCU
21 ARALIK - 19 OCAK

Sizi içten seven bir insanı zaman zaman kırıyorsunuz. Davranışlarınızda yumuşak olmanız gerektiğini zaten siz de kabul ediyorsunuz. Buna rağmen bu ısrar neye?

KOVA BURCU
20 OCAK - 18 ŞUBAT

Günlerin birbirine benzediğinden şikâyetçisiniz. Esaslı bir değişikliğe muhtaç olduğunuzu hissediyorsunuz. Fakat içinde bulunduğunuz çevre ve şartlar buna hiç de uygun değil.

BALIK BURCU
19 ŞUBAT - 20 MART

Bazı insanlar hep aleyhinize çalışıyorlar. Bunlar arasında yakın dostlarınız da var. Kurduğunuz münasebetlerde dostu düşmanı birbirinden ayırabilmeniz için geçmiş olayları inceleyin.

Hayat'ın yeni yarışması :
1961 YILININ EN GÜZEL ÇOCUĞU

Okuyucularımız, mecmuamızda neşredilmek üzere bize yavrularının resimlerini gönderiyorlar. Elbette ki bunların hepsini neşretmeyi çok isterdik. Fakat binlerce fotoğrafın mecmuaya basılmasına imkân olmadığını okuyucularımız tabiî takdir ederler. Bunun için şöyle bir şey düşündük: Bu fotoğraflar arasından 1961 yılının en güzel çocuklarını seçmek. Çocuk güzelliği, aynı zamanda çocuk sağlığının da en büyük alâmeti olduğu için bu, bir bakıma da 1961 yılının en güzel ve en sıhhatli çocuğunu seçmek olacaktır. Yarış mütehassıs bir jüri tarafından ve fotoğraflar esas tutularak derecelendirilecektir. 1961 yılının güzel çocuklarına verilmek üzere Yapı ve Kredi Bankası 5000 liralık bir de hediye koymuştur. Bu suretle birinciye 2500 liralık, ikinciye 1000 liralık, üçüncü, dördüncü, beşinci gelen yavrulara da 500 er liralık birer Yapı ve Kredi Bankası İkramiyeli Aile Cüzdanı verilecektir. Yarışmaya katılacak okuyucularımız yavrularının fotoğraflarını bize gönderebilirler. Mecmuamıza daha evvel gönderilmiş çocuk resimleri de yarışmaya dahil edilecektir. Ancak çokluğundan dolayı bu fotoğrafların mecmuamızda neşri yine kur'a yolu ile olacaktır. Mecmuada neşredilmiş, edilmemiş bütün fotoğraflar yarışmaya girecektir. Resimlerin neşrine bu sayımızda başlıyoruz.

Ş. Yelda — İzmir; İ. Meleksoy, A. Cankat — Ankara

E. Büyüktermeyeci — Konya

Serpil Tın — İzmir

Tezcan Kardeşler — Kütahya

Z. Atabey — Erzurum

BİLMECE

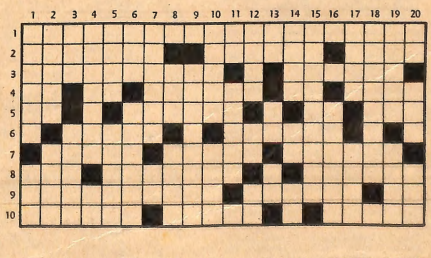

GEÇEN HAFTAKİ BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

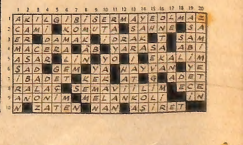

SOLDAN SAĞA: 1: Yeni yıl. 2: Istırap çektiren — Ada (Arapça) — Birbirlerine bağlı ev halkı. 3: Bir ağızna deri gerilmiş çömlekten yapma tempo âleti (çoğul) — Etrafı su ile çevrili toprak parçaları. 4: Su — Lâhza — İstanbulda bir semt — Kuzu sesi — Jüpon. 5: Virgül kıymetinde bir kelime — İstanbulun Karaköy cihetî — Kelime başlarına gelen olumsuzluk takısı — İyiye böyle de denir. 6: Karpuzun mevsim arkadaşı — Cânî. 7: Vagon dizisi — Subay — Zamanı ölçüsüne uydur (saat hakkında). 8: Çobanların çakmak taşıyle tutuşturdukları — Röfüze eden — Muhafaza için alınan nesne. 9: Onarıma nezaret eden — Ulaştıran — Tanrı. 12: Çin Hindistanında bir yarımada — Yemekten kalan bakiye — Büyük gemi topu.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1: Parasız — Bir soru. 2: Eritmek — Silâh olarak kullanılan bıçak. 3: Çok taneli bir meyva — Çobanların sazı. 4: Dericilik sanatı — Tersi güzel sanat. 5: Yaktıklarımızdan — Yazılmış kâğıt veya sahife. 6: Bir nevi çörek — İstanbuldaki büyük hastanelerden. 7: Buğday tozu elde eden — Uzak işareti. 8: Şaşkın — Akıl. 9: İğdiî. 10: İş karşılığı ödenen para — Baraj. 11. Alfabenin son harfi — Fakat. 12: Erkek isimlerinden — Binek hayvanı — Tersi bağlantı takısı. 13: Tersi vilâyet — Su — Bir uzuv. 14: Tersi yılın üçüncü ayı — Uzak işareti — Hane. 15: Uygarlık. 16: İşaret. 17: İstanbulda bir köşk — Güzel. 18: Tebaalığı kabul eden. 19: Tersi bir memleketin asıl halkı — Bir ot. 20: Nota — Pisilik — Lezzet.

BİNBİR GECE MASALLARININ EN GÜZELİ

Ali Baba ve Kırk Haramiler

HAZIRLIYAN: ORHAN BÜYÜKDOĞAN

11

Ali Baba tesadüfen Kırk haramilerin altın ve mücevher dolu mağarasını keşfeder. Oradan evine birkaç çuval altın götürür. Bunu farkeden kardeşi Kasım kıskançlıktan deliye döner. Ali Baba'yı tehdit ederek mağaranın yerini ve kapısını açan sihirli cümleyi öğrenir. Hemen katırları alıp oraya gider ve sandıkları tıka basa doldurur. Dışarı çıkmak isterse de kapıyı açan sihirli cümleyi unuttuğu için fazla vakit kaybeder. Haramiler gelir, onu suç üstü yakalayıp parçalarlar. Ertesi gün mağaraya gelen Ali Baba kardeşini bu durumda görünce parçaları toplar, Kasım'ın evine gider ve bu parçaları kundura tamircisi Mustafa ustaya diktirir, Kasım'ı böylece merasimle gömerler. Bu arada mağaralarına uğrayan Kırk haramiler Kasım'ın yerinde yeller estiğini görünce telâşlanırlar, derhal aralarından birini şehre göndererek olup biten hakkında malûmat toplatırlar...

O akşam haramilerden biri şehre gitmek üzere yola koyulmuş.

Bütün gece dere tepe aşmış, sabaha karşı şehre varmış. Çarşıdan geçerken, bir dükkânda cılız bir ışık farketmiş. Hemen pencerenin önüne seğirtmiş.

SELÂMÜNALEYKÜM BABALIK! HAYROLA?! SABAHIN KÖRÜNDE BURADA İŞİN NE?

YAZIK GÖZLERİNE! İHTİYARSIN, BU KÖR IŞIK ALTINDA NE DİDİNİP DURUYORSUN?.

EVLÂT, KOCADIM AMA GÖZLERİM SENİNKİLERDEN KUVVETLİDİR... DAHA GEÇEN GÜN ZİFİRİ KARANLIKTA BİR ÖLDÜYÜ DİKTİM.

?

YANİ KEFENİ Mİ DİKTİM DEMEK İSTİYORSUN?!..

BOŞUNA UĞRAŞMA EVLÂT, AĞZIMDAN LÂF ALAMAZSIN. BENİ KONUŞTURMAK İSTİYORSUN AMA YAĞMA YOK!..

BANA BAK!.. SANA BİR ALTIN VAR. DİKTİĞİN ÖLÜNÜN EVİNE BENİ GÖTÜR.

SABAH SABAH BENİ KIZDIRMA. GÖRÜYORSUN İŞİM VAR, ÇEK ARABANI!

YA GÖTÜRÜRSÜN, YAHUT DA CANINI ŞURACIKTA ALIVERİRİM...

KABUL! KABUL!

Mustafa usta ölünün bulunduğu yere gözleri bağlı olarak gittiğini söylemiş. Harami derhal mendilini çıkarıp Mustafa ustanın gözlerini bağlamış.

HADİ YÜRÜ BAKALIM!..

Birbirlerine dayanarak az gitmişler, uz gitmişler hep aynı yerde dolaşıp durmuşlar.

BANA BAK BABALIK, BANA YUTTURUYOR MUSUN? YOKSA KIZLA HEP BURALARI ARŞINLADIN MI YANİ?.

HEEEY! ORASI ÇIKMAZ SOKAK. BUDALA! BENİ TONGAYA BASTIRIYORSAN DERİNİ DİDİK DİDİK EDERİM.

?!

Gerçekten de tam Kasım'ın evinin önünde durmuş.

İŞTE GELDİK! BURADAN DAHA İLERİ GİTMEMİŞTİK!

DOĞRU SÖYLE GÖZLÜNÜ PATLATIRIM!..

(Devamı gelecek sayıda)

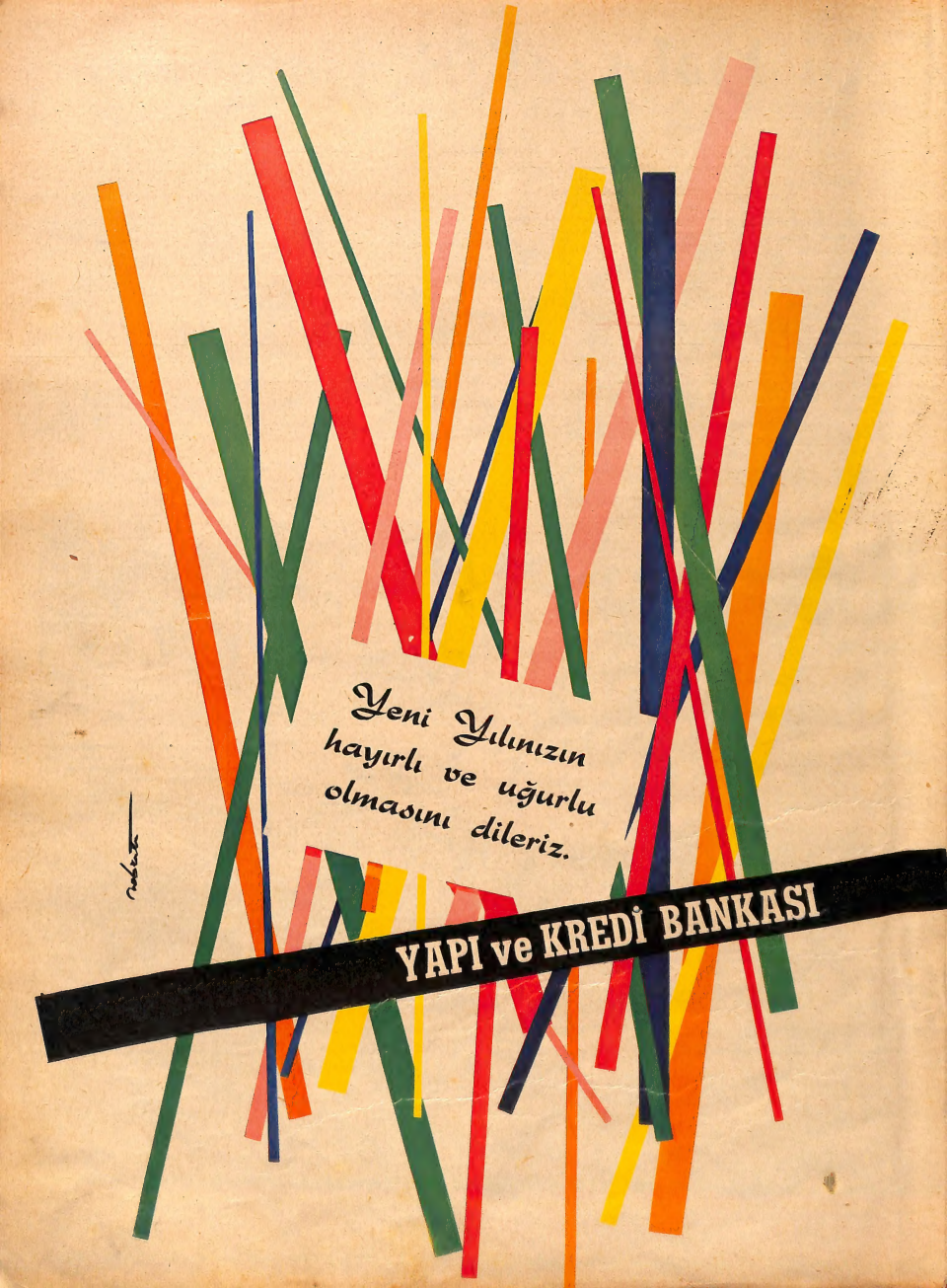
Yeni Yılınızın
hayırlı ve uğurlu
olmasını dileriz.
YAPI ve KREDİ BANKASI